

SLOVENSKI JADRAN

LETNO IV. ŠTEV. 11

Koper, petek 11. marec 1955

POSAMEZNA ŠTEVILKA 10 DIN

GRADBENIŠTVO PRED NOVIMI NALOGAMI

Letos je s splošno-jugoslovanskimi, republiškimi in okrajnimi družbenimi plani dan velik poudarek našim gradbenim dejavnostim kot eni od strok našega gospodarstva, ki ima najbolj neposreden vpliv na dve živiljenjskega standarda v naši deželi. Zato so se naši gradbeniki za letošnjo gradbeno sezono tudi nepričerni bolj pripravili, kot kdajkoli poprej. Z vrsto posvetovanj zmanjšujejo napake, ki so doslej ovirale uspešno izvrševanje postavljenih nalog. Tako je bila minuli teden v Portorožu dvodnevna skupščina združenja gradbenih podjetij in industrije gradbenega materiala Slovenije. Udeleženci so razpravljali o mnogotekih problemih naše gradbenine politike in ugootvili, da smo doslej tej veji našega gospodarstva posvečali vse premalo pozornosti — zlasti industriji gradbenega materiala, čeprav je ta v lanskem letu prispevala našemu blagovnemu fondu za 162 milijard din proizvodnega gradbenega materiala. V bodoče bo zato potrebno dati gradbeni stroki več družbene veljave in s tem tudi konkrete pomoči pri reševanju njenih problematike. Tako je industrija gradbenega materiala nujno potrebna sredstvo za zboljšanje in izpopolnitve proizvodnih naprav, da bo lahko dvignila kakovost izdelkov, povečala assortiment in tudi proizvodnjo. Nujno je tudi potrebno urediti in zboljšati proizvodnjo v kamnolomih.

Industrija gradbenega materiala je bila doslej včlanjena v zvezni industrijski zbornici, ki pa je kazala preveliko zanimanja za njene probleme. Zato se bo ta zdaj z združenjem gradbenih podjetij vred vključila v novo zvezno gradbeno zbornico, ki bo te dni ustanovljena v Zagrebu.

Skupščina je nakazala nekaj resnih problemov, ki bi jih bilo treba rešiti v okviru vse naše skupnosti. Zaradi dosedanjega nerazumevanja za svoj položaj je industrija gradbenega materiala izgubila okrog 10% svojega delavstva, razen tega pa je za prav toliko padla storilnost. Na splošno je potrebno v gradbeni stroki več kvalificirane delovne sile, ker je v tem pogledu prav v tej stroki porazno stanje. Visoko kvalificiranih delavcev je samo 1%, 13% je kvalificiranih in 11% polkvalificiranih, medtem ko je vse drugo nekvalificirana delovna sila. Plačni predvizi so tudi prezrli dejstvo, da je delo v gradbeništvu izredno težavno in zato plače niso stimulirale delavcev v tej stroki.

Delegati so tudi razpravljali o ukrepih, ki naj zagotovijo dovoli gradbenega materiala in izboljšanje kakovosti. Obravnavali so vprašanje obratnih kreditov in sprejeli važen sklep, naj se na pristojnih mestih takoj izposluje spremembadezavnih predpisov, ker se je tudi letos zakasnilo odpiranje potrebnih investitičskih kreditov investitorjem. Čeprav dejansko še niso odprti, Narodna banka že striktno izvaja predpise o obratnih kreditih, kar nonzroča v gradbeništvu popolno prekinitev dela, s tem pa ogroža zaposlitev

okrog 30.000 delavcev, kolikor jih samo v Sloveniji dela v gradbeništvu.

Skupščina je tudi obsodila verižno trgovino z gradbenim materialom, ki se je ponekje že kar razplašla, in pa križno pošiljanje materiala, kar se je često po nepotrebnem dogajalo. Opozorila je tudi na gospodarsko škodo, ki jo ima naša skupnost od zakasnelega sprejemanja družbenih planov, ki povzroča stalno negotovost za celotno gradbeno operativo. Investitorji zato ne dobivajo pravočasno kreditov, projektantom se postavljajo nerealno kratki roki, zaradi tega pa tripi predvsem tehnična priprava, dokumentacija je nepopolna in se potem tak slabo pripravljen projekt menjajo sredi začetega dela ali mora celo opustiti. Najmanj, kar je, povzroča nepredvideno podražitev dela in s tem težko gospodarsko škodo.

Po skupščini so tudi gospodarsveniki po okrajih Slovenije razpravljali o tem problemu. Tako je bil tudi v Kopru v ponedeljek na pobudo OLO sestanek predstavnikov ljudske oblasti, gradbenih podjetij in podjetij za proizvodnjo gradbenega materiala ter nekaterih investorjev. Razpravljali so o predlogih, ki naj izboljšajo in pocenijo gradbene usluge in gradnje na splošno. Obravnavali so ločene naloge investorjev, naloge projektantov in končno gradbenikov.

Iz dosedanjih izkušenj in težav je razvidno, da investitorji premalo poznajo zadevne uredbe. V investiranju ne vidijo nobene problematike in zato odrejajo za to delo ljudi, ki po svojem strokovnem znanju ne morejo obvladati vseh nalog. Tako mnogokrat celo vprašanje lokacije in vprašanje lastništva ni rešeno in se pojavi, ko je zgradba že pod streho. Zato bi moral vsak investor že zaradi zavarovanja svojih interesov, posebno, če ima na razpolago večja investicijska sredstva, imeti posebno uslužbenca za to delo. Ta bi moral skrbeti za lokacijo, za potrebine kreditne, za načrte, za izvedbo vseh predpisov, ki jih vsebujejo uredbe o gradbeništvu, biti bi moral v stalni zvezi s projektantom in končno bi moral voditi gradbeno knjigo in biti gradbeni nadzornik. Prav gotovo bi investor s tem prihranil neprimereno več, kot pa bi izdal za namestitev takega uslužbenca. Izognil bi se s tem vsem nepotrebnim zamudam, sporom s projektanti in izvajalcem gradbenih del, ker bi jih vezale pravilno sklenjene pogodbe. Temeljito privravljen gradbeni program tudi olajšuje delo projektantom in končno gradbenikom pri izvedbi del, ker se program in projekt vse do konca ne menjata. Na žalost pa je bilo doslej pri investitorjih premalo zanimanja in potrebne resnosti pri investiranju. Večasih je bila to zgolj borba za kredite in se je celo zgodilo, da je investor zaprošeni denar dobil, pa ni potem vedel kaj naj z njim počne, ker ni imel niti programa, niti načrtov in niti še ni po-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Postojna v snegu

Kot bi hotela nadoknaditi vse zamujeno, nam je zima prav v svojih zadnjih zdihajih pripravila presenečenje. Nameta je snega, kot bi hotela ponoviti zgodbo iz leta 1952. Sneg je zapadel prav do morja in je celo v Kopru, kjer ga že dolga leta ne pomnijo, pobelil vso okolico dlan na debelo. Zaradi snežnih zametov smo bili nekaj dni celo odrezani od ostale Slovenije.

Posebno težavno je bilo vzpostaviti avtobusne zveze preko Črnega kala in proti Divači, ker je zaradi dela na cesti cestišče zoženo na manj kot polovico in so ga zato tem težje odstili za prehod. Promet bo zaradi snega in blatinega trema še vedno zelo otežljoten.

ZA SEDANJE ZVEZNE LJUDSKE SKUPŠČINE PREDSEDNIK TITO o naši zunanji politiki

V ponedeljek je v Beogradu zasedala Zvezna ljudska skupščina. Dopolne sta oba doma na ločenih sejah razpravljala o nekaterih gospodarskih vprašanjih — nagrajevanju kmetijskih strokovnjakov, o uporabi sredstev zveznega davka na dobiček grafičnih in časopisnih podjetij, o novi davčni osnovi kot pogoju za pravico do otroških doklad itd. — na popoldanskem skupnem zasedanju pa je predsednik republike Tito v obširnem ekspozemu izčrpalo orisal in pojasnil našo zunanjo politiko in gospodarske stike Jugoslavije z drugimi državami.

Najprej je predsednik Tito govoril o splošnih načelih naše zunanje politike. Dejal je, da ta sloni na načelih Ustanovne listine OZN in je odraz naših prizadevanj za ohranitev miru, za mirno mednarodno sodelovanje, za spoštovanje enakopravnosti vseh držav in nevmešavanje drugih v notranje zadeve posamezne dežele, da mimo in skupno obravnavanje vseh mednarodnih sporov. Zunanja politika Jugoslavije sloni na naši odločnosti, da ohranimo našo neodvisnost, na prizadevanju za obvarovanje človeštva pred novo vojno, na koncepciji aktivne koeksistence med državami z različno družbeno ureditvijo, ker je to edini način, da se izognemo novi svetovni vojni.

Predsednik republike je nato govoril tudi o nevarnostih morebitne atomske in vodikove vojne, ki bi ogrožila obstoj človeštva. Dejal je, da atomske energije nikakor ne bi smeli uporabljati kot uničevalno vojno oružje niti kot sredstvo za poskus ustrahovanja, marveč naj bi jedrsko znanost razvili in uporabili v miroljubne namene za razvoj in blaginjo ljudi na svetu. Poudaril je, da je naša država za uporabo atomske energije samo v miroljubne namene ob učinkoviti mednarodni kontroli, ki bo onemogočila zlorabo te pridobitev znanosti.

Tovariš Tito je nadalje govoril o naših naporih in prizadevanjih za obvladjanje nuklearne znanosti in uporabo atomske energije v industrijske namene. Povedal je, da imamo doma dovolj surovin za izkoriscanje atomske energije in se lahko že lotimo priprav za njen proizvodnjo. Zavzemal se je tudi za enakopravno mednarodno sodelovanje na tem področju, da bi bilo vse človeštvo deležno velikanskih novih virov blaginje, ki jih nudi atomska energija. Izjavil se je tudi proti umetnemu prikrivanju atomske skravnosti.

Predsednik Tito je nadalje obravnaval splošni mednarodni položaj in ugotovil razne težnje v mednarodnih stikih, ki podpirajo politiko razcepitve sveta na nepomirljive bloke in ovirajo konstruktivna prizadevanja narodov za miroljubno sodelovanje. Posebno se je ustavil pri politiki koeksistence in naši politiki aktivnega in vztrajnega delovanja proti razdelitvi sveta na bloke, ker iz njihovega tekmovanja za nadmoč in nadvlado izhaja nenehno oborževanje in s tem neposredna vojna nevarnost. Zato se tudi naša država bori proti vsakršnemu razdeljevanju sveta na razne tabore.

Nato je predsednik Tito prešel na konkretno analizo naše zunanje politike v odnosu na posamezne države ali skupino držav. Dejal je, da smo v naši zunanji politiki v letu 1954 dosegli več velikih uspehov. S tem smo zelo dvignili mednarodni ugled Jugoslavije kot dežele, ki se bori za mir in sodelovanje na svetu. Poudaril je, zlasti pet najvažnejših zunanjih političnih dogodkov: Balkanski sporazum ali trojni pakt med Grčijo, Turčijo in Jugoslavijo, rešitev tržaškega vprašanja, normalizacijo naših odnosov s Sovjetsko zvezzo in drugimi deželami Vzhodne Evrope, obisk v Grčiji in Turčiji ter obisk v prijateljski Indiji in Burmi.

Ko je predsednik Tito obravnaval Balkanski pakt, je poudaril, da so prazna napovedovanja raznih škodljivev v svetu, ki potihom želijo in seveda tudi na glas oznanjajo poslanje stikov med tremi državami — podpisnicami pakta ter njegov končni razpad in Jugoslavijo imenuje grobarja te zvezze. Jasno je, da imajo taki ljudje pri tem svoje račune in nam skušajo škodovati. Ne

le, da se naši stiki niso oslabili, mar-razmer v Evropi na splošno. Odnoši se bodo nasprotno še zelo okreplili, ko bo začela delovati Balkanska posvetovalna skupščina. Izrazil je svoje prepričanje, da bosta znali tudi Grčija in Turčija ohraniti pridobitve, ki sta jih dosegli v svojih odnosih. Na nekdanjih slabih stikih smo ustvarili močen sporazum, ki presega meje treh držav — podpisnic. Pri tem je treba poudariti, že dejal predsednik Tito, da je prišlo do tega sporazuma in zboljšanja stikov med državami z različnimi družbenimi sistemmi, kar je značilno zgled, da je možna ne samo nekakšna pasivna koeksistencija, marveč najtejnje medsebojno sodelovanje v raznih vprašanjih skupne koristi. Ta pakt je nadalje povsem v skladu z načeli Ustanovne listine OZN in obsega razne oblike sodelovanja. Je čisto regionalnega značaja in sklenjen zaradi zagotovitev neodvisnosti in mirnega notranjega razvoja podpisnic in za zagotovitev miru v tem delu sveta. Služi obrambi in torej nikakor ne ogroža, kot instrument kolektivne varnosti pa dokazuje, da so taki pakti lahko močno učinkoviti tudi med državami z različno družbeno ureditvijo. Seveda pa je od solidnosti konstruktivnega medsebojnega sodelovanja predvsem odvisna tudi obrambna sposobnost konkretno treh balkanskih držav v našem primeru. Cilj tega pakta je ohranitev stabilizacije v tem delu Evrope in ohranitev neodvisnosti držav, ki so ga podpisale. Balkanski pakt je treba razvijati predvsem v smeri okrepitev notranjih odnosov treh držav, v smeri njihovega konstruktivnega sodelovanja in seveda v smeri obrambne krepitve, za obrambo neodvisnosti in integritete Grčije, Turčije in Jugoslavije — ne pa v smeri vojaškega bloka z nekakšnimi drugimi cilji, ki bi priveli do zaostritev mednarodnega položaja.

Ko je predsednik Tito govoril o rešitvi tržaškega vprašanja, je dejal, da je bil s tem urejen problem, ki je več let zastrupljal stike med našo državo in Italijo in zato pomenil stalno nevarnost v tem delu Evrope. To je bila velika škoda v vsakem pogledu za obe deželi. Čeprav smo za ureditev tega vprašanja veliko žrtvali, pa se naši narodi le niso zmotili, ko so privolili v to žrtve, ker je bila nujna in koristna v tem težavnom obdobju mednarodne napetosti. Končna ureditev tega vprašanja je mnogo pripomogla h konsolidaciji

Kričeča kršitev londonskega sporazuma

V ponedeljek je tržaška prefektura imenovala izrednega komisarja za občino Devin-Nabrežina, ker je občinski svet na svoji izredni seji soglasno odklonil ultimativno zahtevno prefekture, da bi dal gradbeno dovoljenje organizaciji italijanskih priseljencev iz nekdanje Julijanske krajine in Dalmacije. Ta organizacija namerava sezidati v Sesljanu stanovanjsko naselje za begunce. Obsegalo bi 75 stanovanjskih zgradb, v katere se bo vselilo nad 1200 Italijanov.

Izredno siromaštvo devinsko-nabrežinske občine, ki ima že zdaj v svojem proračunu primanjkljaj 37 milijonov lir in nobene gospodarske osnove za razvoj, bi se z zvišanjem števila prebivalstva še povečalo. Edini vir dohodkov so kamnolomi, ki pa so v močni gospodarski krizi. Prebivalci morajo iskati zaposlitve drugod. Ker jih je tudi Trst ne more dati, se domačini izseljujejo celo v Avstralijo in druge čezmorske dežele. Zato so občinski odborniki popolnoma upravičeni v določilu dovoljenje za gradnjo omenjenih naselj že iz gospodarskega vidka. Razen tega pa, in to je tudi glavni vzrok forsiranja te gradnje od strani prefekture, bi se z doselitvijo takega števila Italijanov na področje občine izmenjala etnična struktura v škodi slovenskega prebivalstva, ki ima sedaj v devinsko-nabrežinski občini večino. Italijanska vlada bi hotela na ta način vzpostaviti etnično trdno povezano med Trustom in Italijo in skozi strnjene

izmenjala etnična struktura v škodi slovenskega prebivalstva, ki ima sedaj v občini večino. Italijanska vlada bi hotela na ta način vzpostaviti etnično trdno povezano med Trustom in Italijo in skozi strnjene

V Ankari je zaključila z delom konference Stalnega sveta. Zunanji ministri treh balkanskih držav so se na tej konferenci pogovorili o mednarodnih vprašanjih, ki zadevajo interese treh držav. Odobrili so pravilnik in statut balkanske posvetovalne skupščine in s tem postavili temelje še širšemu in plodnejšemu sodelovanju. Prav v tem sodelovanju je bilo tudi težišče konference. Balkanska skupščina bo imela nalogo to ohraniti in razvijati ter utrditi blaginjo treh narodov. Konferenci stalnega sveta pripisujejo velik pomem tudi drugo v svetu, zlasti ker je ustanovitev balkanske skupščine najjasnejši odgovor, da se medsebojni stiki med balkanskimi državami krepijo, kljub govoricam in željam tistih, ki jim to ni povoljno.

Po ratifikaciji pariških sporazumov in odobrivi v državnem zboru Zahodne Nemčije so pričakovali pomiritev med socialdemokratimi, ki so se teji ratifikaciji močno upirali. Kaže pa, da to ne bo šlo tako lahko. Socialdemokrati prvak Ollenhauer je izjavil, da bodo boj proti pariškim sklepom in oborožiti Nemčije nadaljevali. Socialdemokrati so organizirali več protestnih zborovanj ter zbiranje podpisov proti pariškim pogodbam. Ollenhauer trdi, da je še vprašanje, kdaj bodo pariški sklepi

dokončno ratificirani in če sploh kdaj bodo.

Obenem je med Zahodno Nemčijo in Francijo spet izbruhnil spor o Posarju. Nemški kancler Adenauer je s svojo izjavo preizkušal teren in dejal, da upa, da bo Francija spremnila svoj odnos do tega vprašanja ter pri tem navedel, da imajo Angleži in Amerikanci drugačno stališče, kot so ga imeli pred časom. V Parizu je bil takoj ogenj v strehi. Francozzi namreč nočijo ničesar slišati o tem, da bi Posarje vrnili Nemčiji. Za to imajo tudi vzrok. Posarje je med najbolj industrijsko razvitimi pokrajinami Evrope, razen tega pa so tam tudi ogromne rezerve surovin za težko industrijo (premog, želeno). Hiter gospodarski razvoj Nemčije že tako skrbi Francoze, ki se bojijo, da bi nemška gospodarska in kasneje vojaška moč s priključitvijo Posarje spet tako zrasla, da bi jim bila nevarna.

V Parizu pa imajo še druge skrbi. Nova vlada, ki so jo sestavili pred kratkim, se je že znašla v prvih težavah. Delavci in uradniki so pričakovali zvišanje plač, ki so jim ga obljubili, toda ko je nova vlada hotela to tudi izvesti, je naletela na močan odpor pri davkoplačevalcih. Ti se namreč zavzemajo za znižanje in za odpis zastarelih davkov. V ospredje so torej stopila gospodarska vprašanja in vse kaže, da bodo leta preizkusni kamen za novo vlado.

V zadnji parlamentarni razpravi angleškega Dolnjega doma o uporabi atomskega in vodikovega orožja se je laburistični poslanec Bevan postavil po robu uradni politiki svoje stranke. Bevan je bil kot voditelj le-tega krila laboristov že dalj časa vneselglasju s strankino politiko, odkrit spopad v parlamentarni razpravi pa je ta spor še zaostril in pogobil. Ko je strankin prvak Attlee pojasnil uradno stališče svoje stranke, ki ne nasprotuje vladnemu programu oborožitve z vodikovim orožjem, se je Bevan vzdržal glasovanja in pritegnil za seboj še 62 drugih laborističnih poslancev. Ta njegov korak laboristi obsojajo, ker slab enotnost stranke in laborističnega gibanja na sploh. Proti Bevanu in drugim poslancem, ki so se zdržali glasovanja, bo stranka ukrepa na osnovi zunanjih strankinih določil.

Na Dalnjem vzhodu se vedno ni prislo do pomiritve. V zvezi s tamkajšnjimi dogodki je presenetila svet izjava predsednika ZDA Eisenhowera, ki je dejal, da bi napad Čangajške na kitajsko ozemlje pomenil agresivno vojno, v kateri ZDA ne bodo sodelovale. Predsednik ZDA je s to svojo izjavo dejansko priznal suverenost Kitajske in sodijo, da bo pri pomoglo k mirni rešitvi vprašanj na Dalnjem vzhodu.

GRADBENIŠTVO PRED NOVIMI NALOGAMI

(Nadaljevanje s 1. strani)
šteno razmisli, kako in za kaj naj ga porabi. To potem investitorja zapelje v nepredvidene stroške, za katere nima pokritja, dela pa vseeno izvaja, češ, saj bom kredite še dobil, nastaja zamuda v plačevanju in končno se znajde pred arbitražnim sodiščem, ki mu šele pošteno pojasni njegovo lahkomiselnost. Investitorji morajo istočasno z nameravo gradnjo reševati še kopico drugih vprašanj, kot je priključek na komunikacije, električna in vodovodna napeljava, zunanja kanalizacija, zunanja ureditev in vse drugo. Vse je treba naprej premisliti in obseči že v gradbenem programu in pozneje v načrtu, ne pa to prepustiti slučaju.

Od dobre povezave med investitorjem, projektantom in izvajalcem gradbenih del je predvsem odvisna hitra in nemotena dograditev nameovanega objekta. Seveda je še mnogo drugih objektivnih težav, ki jih bodo gradbeniki skušali rešiti skupaj z investitorji in ob tesnem sodelovanju z ljudsko oblastjo.

HILO. Mala vas Capoho na Havajih je izginila s površja zemlje, ko se je sredi vasi odprlo ogromno žrelo, iz katerega je bruhnila lava in prekrila vso vas. Prebivalce so evakuirali že nekaj dni poprej, kajti usoda vasi je bila zapečatenega že, ko je vulkan Kilauea začel silovito bruhati lavo.

NAIROBI. Kmetijstvu Vzhodne Afrike grozi nevarnost uničenja od kobilic, ki so se spustile do Tanganjike in Kenije zaradi poškodovanja sezonskega dežja.

WASHINGTON. V Argonnu bližu Chicaga bodo znanstveniki in strokovnjaki z devetimi držav proučevali možnost porabe atomske energije v miroljubne namene na inicijativo ameriške komisije za atomsko energijo. V ponedeljek je udeležence seminarja sprejel predsednik Eijsenhauer. Seminarja se je udeležilo 49 Američanov in 31 znanstvenikov iz drugih držav. V Argonnu bodo delali sedem mesecov.

BAGDAD. Iraški kralj Feisal in prestolonaslednik princ Abdullah sta sprejela vabilo predsednika turške republike Džemala Bayara, naj bi uradno obiskal Turčijo, kar bosta storila verjetno konec leta.

KORISTNE IZKUŠNJE Kmetijske zadruge v Izoli

Te dni so se na Koprskem začeli redni letni občni zbori kmetijskih zadruž. To je važen gospodarski dogodek za člane in prav tako za vse druge prebivalce. Na občnem zboru se pokaže, kaj je zadruga napravila v minulem letu kot pospeševalka kmetijstva in sploh gospodarstva na vasi.

Že na posvetovanju o jugoslovenskem zadružništvu, ki je bilo pred kratkim v Celju, je zastopnik Glavnine zadružne zveze Slovenije nakanal, naj bi bila glavna skrb zadruž, boriti se za pospeševanje kmetijske proizvodnje in skrbeti za gospodarsko dejavnost na vasi. Del sredstev, ki ostanejo zadružam, bi morali porabiti izključno za pospeševanje kmetijske proizvodnje.

Kako opravljajo to naloži kmetijske zadruge na Koprskem? Prav je, če pogledamo v eno izmed zadruž in orisemo v kratkem njeni prizadevanje za dvig kmetijstva. Izbrali smo v ta namen Kmetijsko zadružo v Izoli, ki že od ustanovitve dobro opravlja svoje naloge.

Kmetijska zadruža v Izoli deluje na področju, ki je izrazito vinogradniško - sadarsko. V lanski sezoni je zadruža odkupila skupno 18.148 stotov kmetijskih pridelkov. Največ je odkupila grozdja: 1943 stotov. Češenj je odkupila 1221 stotov, jabol 137, krompirja 3564, graha v stročju 2155, fižola v stročju 734, hrušk 407, paradižnika 2800, fig 690 stotov itd. Razen tega je odkupila še mnogo drugega sadja in zelenjave. Grozdje je zadruža odkupovala na odprtih in na zaključnih računih, po želji posameznih članov. Na odprtih računih je odkupila 1370 stotov grozdja, na zaključnih računih pa 136 stotov. Vina je odkupila na odprtih računih 310, na zaključnih računih pa 117 hektolitrov.

Gornje podatke smo navedli zato, ker dokazujojo, da imajo člani

odbor zadruge zavzel za razvoj posameznih kmetijskih paneg. Imenoval je v ta namen komisijo za selekcijo semen, komisijo za vinogradništvo in komisijo za kreditno-hranilni odsek. Na dveh manjših parceleah je zadruža organizirala poskuse s trtanimi sortami »Refoš« in »Bragnja«, ki so se dobro obnesli.

Za povečanje zmogljivosti vinske kleti, ki jo je zadruža zgradila leta 1953, je nabavila štiri vagonke ležake, to je sode, ki držijo po en vagon (10.000 l). Manjše vinske posode pa je nabavila za nadaljnje štiri vagonke. Kupila je več stiskalnic in drugega kletarskega orodja. Za potrebe članov je nabavila in razdelila 4549 stotov umetnih gnojil (zivinskega) gnoja.

Zadruža ima naslednje obrate in stroje: 4 trgovinske poslovalnice, 2 skladišči za umetna gnojila, 3 od kupne baze, 1 oljarno, 1 vinsko klet, 1 mehanično delavnico, 2 tovorna avtomobile, 1 traktor znamke »Fiat«, 2 motorna okopalnika (frezi), 1 mlatično, 1 drevesnico, 2 topli gredi, 1 zbirnik za pripravljanje komposta, 1 naprava za žganjekuhin in v Kortah Zadržni dom z gostilno.

To je v kratkem in v grobih obrisih pregled dejavnosti in gospodarskega stanja Kmetijske zadruže v Izoli, ki s svojim socialističnim gospodarjenjem vpliva na celotno ekonomsko politiko na področju izolske občine.

P. A.

valec in obnovili okrog štiri in pol hektarja vinogradov.

Zadruža je med prvimi v okraju uredila kompostno jamo za zbiranje smeti in drugih nekoristnih odpadkov. Iz tega pripravlja umetni gnoj (kompost), ki ga nato daje svojim članom za gnojenje vinogradov. To je gospodarsko zelo kriptna pobuda in bi bilo prav, ce bi jo posnemale tudi druge zadruže in prav tako člani sami. Znano je, da na Koprskem zemlji zelo primanjkuje humusa, ker ni dovolj organskega (zivinskega) gnoja.

Zadruža ima naslednje obrate in stroje: 4 trgovinske poslovalnice, 2 skladišči za umetna gnojila, 3 od kupne baze, 1 oljarno, 1 vinsko klet, 1 mehanično delavnico, 2 tovorna avtomobile, 1 traktor znamke »Fiat«, 2 motorna okopalnika (frezi), 1 mlatično, 1 drevesnico, 2 topli gredi, 1 zbirnik za pripravljanje komposta, 1 naprava za žganjekuhin in v Kortah Zadržni dom z gostilno.

To je v kratkem in v grobih obrisih pregled dejavnosti in gospodarskega stanja Kmetijske zadruže v Izoli, ki s svojim socialističnim gospodarjenjem vpliva na celotno ekonomsko politiko na področju izolske občine.

Pisma uredništvu

A je tako prav?

Ne vem sicer, če bo to kaj pomagal, hotel pa bi vendarle povedati nekaj o poslovanju Urada za delo v Izoli, ki se mi ne zdi nič kaj pravilno niti čas primerno in nima nič skupnega z običajno skrbjo za našega delovnega človeka.

Od blizu indaleč prihajajo ljudje obeh spolov v Izoli, ker bi se radi zaposlili v tovarnah Ex Ampelea in Arrigoni ali drugod. Prijaviti se morajo pri Uradu za delo v Izoli, kjer jih uradnik registrira — in obsodi na čakanje, ki traja lahko dalj časa.

To bi pa ne bilo še najhujše in končno temu tudi ni sam krit. Hud je to, da zahteva od prosilcev, da morajo ves čas, dokler čakajo na službo, biti prijavljeni in bivati v Izoli, ker sicer ne morejo dobiti dela. Človek se ob tem sprašuje, kdo bo kril stroške stanovanja in prehrane neza poslenim ljudem, ki so sicer pripravljeni s trdim delom dokazati, da bi si radi sami služili svoj kruh.

Posebno je žalostno, da so takemu postopku Urada za delo v Izoli podvržene tudi nekatere vojne sirote, ki so zaprosile za delo v omenjenih tovarnah. Seveda niso iz Izole in ker dela zanje ni bilo takoj, bi morale tudi čakati v Izoli, se tam prijaviti — spati pa za plotom in živeti menada od zraka. Čas je, da bi bilo jasno vsakomur, če le ni birokrat, da so sirote pač sirote in še posebej vojne ter zanje skrbti vsa naša skupnost s podvojeno skrbjo, saj se zavedamo, da so njihovi starši dali svoja življenja za to, kar mi danes imamo. Prav zato bi morale take sirote imeti prednost pri zaposlitvi in jih ne bi smeli obsojati na čakanje.

To je v kratkem in v grobih obrisih pregled dejavnosti in gospodarskega stanja Kmetijske zadruže v Izoli, ki s svojim socialističnim gospodarjenjem vpliva na celotno ekonomsko politiko na področju izolske občine.

To je v kratkem in v grobih obrisih pregled dejavnosti in gospodarskega stanja Kmetijske zadruže v Izoli, ki s svojim socialističnim gospodarjenjem vpliva na celotno ekonomsko politiko na področju izolske občine.

To je v kratkem in v grobih obrisih pregled dejavnosti in gospodarskega stanja Kmetijske zadruže v Izoli, ki s svojim socialističnim gospodarjenjem vpliva na celotno ekonomsko politiko na področju izolske občine.

P. A.

Kmetijsko posestvo na Briču in zadružniki

Na nedavnem občnem zboru so zadružniki na Pučah in Koštaboni po obravnavanju svojih uspehov in neuspehov v minulem letu razpravljali tudi o reorganizaciji svoje KDZ. Dokončno se o tem še niso sporazumeli, vendar pa rešitve ne bodo mogli več dolgo odlagati. Medtem ko so nekateri za popolno likvidacijo zadruge, pa so drugi proti

ško delavnico, nakupili pa so si tudi stroje in druga tehnična pomagala za obdelavo zemlje. Vse to je danes cenjeno nad 17 milijonov din, in vsega se drži njihov trud in znoi.

Kdo jih bo vse to povrnil, če zadružo likvidirajo? Res je, da ostanejo zgrajena poslopja še vedno v vasi, da tudi stroji ne bodo nikam morali ušli. Toda kdo bo vse to izkorisčal? In dalje, kdo bo užival sadove vzornih vinogradov, ki so jih skupno uredili? Vsa tako vprašanja postavljajo zadružniki sedaj, ko gre za likvidacijo zadruge. Razen tega imajo zadružniki v urejenih vinogradih tudi lastne parcele, ki so jih tja prispevali. Ali naj jih spremeti razdelijo, če se zadruža likvidira? In tiste parcele, ki so jih dali zasebnikom v zameno za občinske »štroke« na gmajni? Ali bodo privatniki radi pristali na povračilo? Seveda ne, toda morali bodo, ker so tedaj napravili samo ustameni sporazum, pismenega in veljavnega dogovora pa ni nikjer. Oglasili se bodo sedaj še drugi prizadeti, češ zakaj se občinska zemlja ne jemlje vsem, mavec same tistim, ki so imeli svoje »štroke« v vinogradu?

O teh vprašanjih razmišljajo vsi zadružniki na Pučah in Koštaboni ob letosnjem občnem zboru KDZ, ko se je raznsta novica o likvidaciji zadruž. Nomo je najrazninojši komentator. Nekateri zasebni kmetje se veseli, ker menijo, da jim bodo ostanata zemljišča, ki so jih dobili v zameno za »komeneto«. Nekaj je tudi takih, ki so že od vsega začetka bili proti zadružam in ti govorijo, da je naša občina proti zadružam, da so si nekateri zadružniki napravili v zadružah premoženje in podobno.

Napredok pučarskih zadružnikov v letih skupnega sožita v KDZ pa je vsem viden in bo ostal kot trajen spomin Pučam in Koštaboni. V njem so odraženi njihovi skupni naporji za napredok socialističnega kmetijskega gospodarstva, ki so mu v svojem kraju dali svoj veliki doprinos. Veliko delo bodo še nadaljevali na Kmetijskem posestvu na Briču. S spojivijo zadruge s tem posestvom se odpira prebivalcem teh krajev nova pot k napredku in blagostanju.

Na Briču že gradijo nova stanovanja, ki bodo mnogo ugodnejša in lepša od sedanjih v Pučah in Koštaboni. Zadružniki bodo prav tako lahko spojili svoja gospodarstva s posestvom na Briču, kjer bodo imeli vedno zaposlitev zase in za vse svoje, ki bodo to hoteli. Za svojo zemljo pa razen tega po medsebojnem sporazumu lahko terjajo tudi najemino, in ne bo se jim treba batiti za svojo prihodnost.

G. B.

Pisma uredništvu

A je tako prav?

Ne vem sicer, če bo to kaj pomagal, hotel pa bi vendarle povedati nekaj o poslovanju Urada za delo v Izoli, ki se mi ne zdi nič kaj pravilno niti čas primerno in nima nič skupnega z običajno skrbjo za našega delovnega človeka.

Od blizu indaleč prihajajo ljudje obeh spolov v Izoli, ker bi se radi zaposlili v tovarnah Ex Ampelea in Arrigoni ali drugod. Prijaviti se morajo pri Uradu za delo v Izoli, kjer jih uradnik registrira — in obsodi na čakanje, ki traja lahko dalj časa.

To bi pa ne bilo še najhujše in končno temu tudi ni sam krit. Hud je to, da zahteva od prosilcev, da morajo ves čas, dokler čakajo na službo, biti prijavljeni in bivati v Izoli, ker sicer ne morejo dobiti dela. Človek se ob tem sprašuje, kdo bo kril stroške stanovanja in prehrane neza poslenim ljudem, ki so sicer pripravljeni s trdim delom dokazati, da bi si radi sami služili svoj kruh.

Posebno je žalostno, da so takemu postopku Urada za delo v Izoli podvržene tudi nekatere vojne sirote, ki so zaprosile za delo v omenjenih tovarnah. Seveda niso iz Izole in ker dela zanje ni bilo takoj, bi morale tudi čakati v Izoli, se tam prijaviti — spati pa za plotom in živeti menada od zraka. Čas je, da bi bilo jasno vsakomur, če le ni birokrat, da so sirote pač sirote in še posebej vojne ter zanje skrbti vsa naša skupnost s podvojeno skrbjo, saj se zavedamo, da so njihovi starši dali svoja življenja za to, kar mi danes imamo. Prav zato bi morale take sirote imeti prednost pri zaposlitvi in jih ne bi smeli obsojati na čakanje.

To je v kratkem in v grobih obrisih pregled dejavnosti in gospodarskega stanja Kmetijske zadruže v Izoli, ki s svojim socialističnim gospodarjenjem vpliva na celotno ekonomsko politiko na področju izolske občine.

To je v kratkem in v grobih obrisih pregled dejavnosti in gospodarskega stanja Kmetijske zadruže v Izoli, ki s svojim socialističnim gospodarjenjem vpliva na celotno ekonomsko politiko na področju izolske občine.

To je v kratkem in v grobih obrisih pregled dejavnosti in gospodarskega stanja Kmetijske zadruže v Izoli, ki s svojim socialističnim gospodarjenjem vpliva na celotno ekonomsko politiko na področju izolske občine.

To je v kratkem in v grobih obrisih pregled dejavnosti in gospodarskega stanja Kmetijske zadruže v Izoli, ki s svojim socialističnim gospodarjenjem vpliva na celotno ekonomsko politiko na področju izolske občine.

To je v kratkem in v grobih obrisih pregled dejavnosti in gospodarskega stanja Kmetijske zadruže v Izoli, ki s svojim socialističnim gospodarjenjem vpliva na celotno ekonomsko politiko na področju izolske občine.

P. A.

To je v kratkem in v grobih obrisih pregled dejavnosti in gospodarskega stanja Kmetijske zadruže v Izoli, ki s svojim socialističnim gospodarjenjem vpliva na celotno ekonomsko politiko na področju izolske občine.

To je v kratkem in v grobih obrisih pregled dejavnosti in gospodarskega stanja Kmetijske zadruže v Izoli, ki s svojim socialističnim gospodarjenjem vpliva na celotno ekonomsko politiko na področju izolske občine.

To je v kratkem in v grobih obrisih pregled dejavnosti in gospodarskega stanja Kmetijske zadruže v Izoli, ki s svojim socialističnim gospodarjenjem vpliva na celotno ekonomsko politiko na področju izolske občine.

P. A.

To je v kratkem in v grobih obrisih pregled dejavnosti in gospodarskega stanja Kmetijske zadruže v Izoli, ki s svojim socialističnim gospodarjenjem vpliva na celotno ekonomsko politiko na področju izolske občine.

To je v kratkem in v grobih obrisih pregled dejavnosti in gospodarskega stanja Kmetijske zadruže v Izoli, ki s svojim socialističnim gospodarjenjem vpliva na celotno ekonomsko politiko na področju izolske občine.

To je v kratkem in v grobih obrisih pregled dejavnosti in gospodarskega stanja Kmetijske zadruže v Izoli, ki s svojim socialističnim gospodarjenjem vpliva na celotno ekonomsko politiko na področju izolske občine.

To je v kratkem in v grobih obrisih pregled dejavnosti in gospodarskega stanja Kmetijske zadruže v Izoli, ki s svojim socialističnim gospodarjenjem vpliva na celotno ekonomsko politiko na področju izolske občine.

To je v kratkem in v grobih obrisih pregled dejavnosti in gospodarskega stanja Kmetijske zadruže v Izoli, ki s svojim socialističnim gospodarjenjem vpliva na celotno ekonomsko politiko na področju izolske občine.

To je v kratkem in v grobih obrisih pregled dejavnosti in gospodarskega stanja Kmetijske zadruže v Izoli, ki s svojim socialističnim gospodarjenjem vpliva na celotno ekonomsko politiko na področju izolske občine.

To je v kratkem in v grobih obrisih pregled dejavnosti in gospodarskega stanja Kmetijske zadruže v Izoli, ki s svojim socialističnim gospodarjenjem vpliva na celotno ekonomsko politiko na področju izolske občine.

To je v kratkem in v grobih obrisih pregled dejavnosti in gospodarskega stanja Kmetijske zadruže v Izoli, ki s svojim socialističnim gospodarjenjem vpliva na celotno ekonomsko politiko na področju izolske občine.

To je v kratkem in v grobih obrisih pregled dejavnosti in gospodarskega stanja Kmetijske zadruže v Izoli, ki s svojim socialističnim gospodarjenjem vpliva na celotno ekonomsko politiko na področju izolske občine.

To je v kratkem in v grobih obrisih pregled dejavnosti in gospodarskega stanja Kmetijske zadruže v Izoli, ki s svojim socialističnim gospodarjenjem vpliva na celotno ekonomsko politiko na področju izolske občine.

To je v kratkem in v grobih obrisih pregled dejavnosti in gospodarskega stanja Kmetijske zadruže v Izoli, ki s

Antončani želijo h koprski komuni

Antončani smo se stodobitno odločili za komuno Koper in ne Dekani. O tem smo razpravljali na množičnem sestanku SZDL in ugotovili, da nas na Koper vežejo vse prometne poti; tam je bolniča, zdravnik, sodišče, trgovine. Tako lahko z eno potjo opravimo vrsto zadov. Pot v Koper pelje skozi Čežarje in Pobege, kjer bodo imeli v bodoče še več povezave. Verjetno se bomo s temi vsemi zadružno še bolj povezali.

Ljudska oblast nudi vsem tistim, ki so bili pod italijansko okupacijo prikrajšani za šolanje, učenje pisanja in čitanja, možnosti, da odpravijo to zaostalost. Da bi bila ta skrb še bolj upoštevana, je okrajni LO v Koperu odločil za vse nepismene obvezno obiskovanje tečajev za nepismene. Ugotavljamo pa, da se prav tisti, ki bi moralii z veseljem sprejeti tako skrb, odtegnejo obisku tečajev za nepismene. V naši vasi je 16 nepismenih, tečaj pa obiskuje samo pet od teh. Ali želijo še nadalje ostati kot slепci, taki kot jih je že lela imeti prejšnja oblast?

Pred dobrim jedrom je v Dekaniji začela s poukom kmetijsko gospodarska šola. Šolo bi moralo obiskovati 18 mladincev iz naše vasi, obiskujejo pa le po eden ali dva mladinka in mladinka dvakrat na teden. Mogoče je vzrok oddaljenost. Mladina pravi, da bi bilo

Podgrad

Končno bomo tudi v Podgradu dobili manjši industrijski obrat — Stekleno galanterijo, ki bo, kot kaže, začela obračavati koncem tega meseca. V začetku bo obrat započel 60 delavcev. To število se bo postopoma zvečalo na 150 delavcev že v prihodnjem letu. Obrat bo do namestili v preurejenem poslopju bivšega sodišča. Vsí potrebnimi stroji so že na mestu.

Postojna

Preteklo nedeljo je bil v Postojni ustanovni občni zbor Društva prijateljev mladine. O ciljih in načinu delovanja je govorila predsednica inicijativnega odbora Zora Tomič. V živahnih razpravah so zborovalci iznesli številne predloge in mnenja o tem, kako postaviti društvo v okvir življenja v mestu in mu dati pravo vsebine. Vsi, ki se še posebej ukvarjajo z vzgojo mladine, so občutili pomanjkanje nekega organa, ki bi zasledoval težnje mladine in pomagal pri reševanju njenih nalog. Odločeno so navzoči poudarili, da je treba enkrat za vselej prenehati dosedanje prakso kritiziranja mladine. Napakam in nepravilnostim je treba poiskati vzroke in poskrbeti mladini primerno zaposlitev. Zbor je sprejel predlog mladinske organizacije, da je treba v Postojni postaviti brezalkoholno restavracijo za mladino. V tej naj bi se zbirala vajenska in dajaška mladina, v času ko čaka po končanem pouku na vlak. Ta restavracija bi prišla zelo prav tudj čez poletje, ko običejo Postojno na tisoče tujcev. Navedomno bodo pristojni organi storili vse, da se najde primeren prostor za restavracijo.

Mladinska organizacija je dala tudi predlog, naj bi v program knjigovodstva vnesli posebne vzgojne filme za mladino po znižanih cenah. Filme naj bi predvajali enkrat mesečno po določenem sporednu. Poostriči pa je treba kontrolo nad obiskom takih filmov, ki mladino samo kvarijo.

Društvo bo vplivalo tudi pri vzgoji otrok in mladine v družinski celici. Ce je že v tej osnovi zgrešena vzgoja, tudi šola kasneje ne more popraviti kvarnih vplivov. Društvo bo pomagalo, pri sklicevanju ročjeljskih sestankov in s predavanji ter razgovori dajalo nasvete. Posebno skrb pa bo družveni odbor posvetil moralno ogroženi mladini, učencem v gospodarstvu in tistim, za katere se podjetja malo ali nič ne zamajajo.

Vogrič Marija

prav, če bi oblast poskrbela, da bi bila šola kje bližje, na primer pri Čežarjih-Pobegih.

Gospodinjski tečaj, ki ga vodi tov. Ogrinova, uspešno napreduje. Tečaj obiskujejo vse obvezne mladinke vsako nedeljo dopoldne. Rade bi, da bi bil tečaj še enkrat med tednom. Za opremo tečaja je šola dobila 100.000 din. S tem je šola nabavila štedilnik in skoro ves ostali material.

Mladinci bi se rade učile tudi šivanja, če bi imelo na razpolago šivalni stroj. Ob zaključku kuvarskega tečaja bodo priredile razstavo in pokazale obiskovalcem, kaj vse so se naučile na tečaju.

Vaščan

V Dolenji Košani je vsaka družina član Prešernove družbe

Dasiravno je poverjeniška mreža Prešernove družbe v postojnskem okraju razmeroma dobro razvita, ne poteka delo poverjenikov po vseh krajinah enako ugodno. Nekje so rezultati presenetljivo lepi, drugod pa smo pričakovali večjih uspehov. Nekateri poverjeniki so res iznajdljivi, naloge so vzel resno ter si tudi npravili lasten program, kaj hočejo doseči in kako.

Med temi gotovo prednjači Košana. Razen poverjenika ima vsaka izmed 14 vasi še svojega predstavnika PD. Vovariši so se zavzeli in dejali: »75% družin moramo pridobiti za PD!« Šli so na delo in prvi uspeh so imeli v Dolenji Košani, kjer je sedaj vsaka družina član Prešernove družbe. V sosednji vasi je podjetje, ki preko zvočnika objavlja razen navedi za delavce tudi dnevne vesti in med temi tudi stanje naročnikov PD. Med delavci so mnogi predstavniki PD, ki jih to vzpostavlja k še intenzivnejšemu delu in pravemu tekmovaljanju za zbiranje naročnikov. Sicer pa moramo Košano sploh povzeti, kar se tiče prosvetnega dela. Medtem ko prejšnje leto skoraj nihče ni vedel za knjižnico, ima ta danes 200 rednih čitateljev iz vrst delavcev in kmetov.

Prav lepe uspehe imajo tudi druge in to predvsem v krajinah, kjer preteklo leto PD ni imela veliko članstva. Tov. P. P. na Blokah je lansko leto nabral 18 članov, letos pa je že do 10 februarja nabral 80 naročnikov.

V Prestranku lansko leto ni bilo članstva, letos pa jih je že preko 50, kar je zasluga tamkajšnjega šol. upravitelja. Prav tako se je dvignilo število članstva pri Sv. Vidu, Cajnarijih, Knežaku in drugod.

Zanimivo je, da poverjeniško delo ni tako uspešno v večjih krajinah (Postojni, Pivki, Rakelu, Loški dolini, Cerknici in slike drugje). Medtem ko je bila lansko leto Loška dolina na prvem mestu, so jo letos Bloke že močno prekosile. Najslabše je v tem pogledu v Postojni, ki bi lahko sama dala najmanj 400 članov. Naši sindikati v podjetjih ja ustanovih bi k temu lahko mnogo pripomogli.

Delo poverjenikov gotovo ni zme-

KOPER
Svet za prosveto in kulturo okrajnega LO je v soboto razpravljal o strokovnem šolstvu. Med raznim sklepom je sprejel dva posebno važna, ki sta: uvedba angleškega jezika v višje razrede srednjih šol in otvoritev vajenske šole trgovske stroke. Šola bo v prostorih Tehnične srednje šole v Izoli. Imela bo tudi internat za 70 vajencev.

V Izoli bodo gradili poslopje, v katerem bo prostora za okrog 160 vajencev. Ustanovili bodo šolo za vajence kovinske stroke. Sindikalni svet bo na predlog sveta za prosveto in kulturo pregledal stanje šol. Tajništvo okrajnega LO bo razposlalo podjetjem navodila za razpis dijaških štipendij, ki naj jih podjetja določijo iz svojih dobičkov.

Okrainega zleta »Partizana«, ki bo kot smo že poročali 11. in 12. junija, se bo udeležilo okoli 9000 članov in 700 tekmovalcev raznih športnih panog.

rasaj lahko. Treba je prepričevati, dokazovati, predvsem pa se je treba zavedati, da opravljamo resno prosvetno delo. V tem naj bi bili zgled tovariši iz Košane.

Več odziva smo pričakovali tudi od naših podjetij v pogledu poklanjanja dobitkov. Doslej se je odzvalo le podjetje Javor v Ilirske Bistrici, ki je poklonilo furnir za celo sobno opravo, in podjetje Brest v Cerknici, ki je prevzelo izdelavo. Do oprave manjka še precej in naša podjetja, ki so se odzvala še vsaki prošnji, grotovo niso rekla zadnjo besedo.

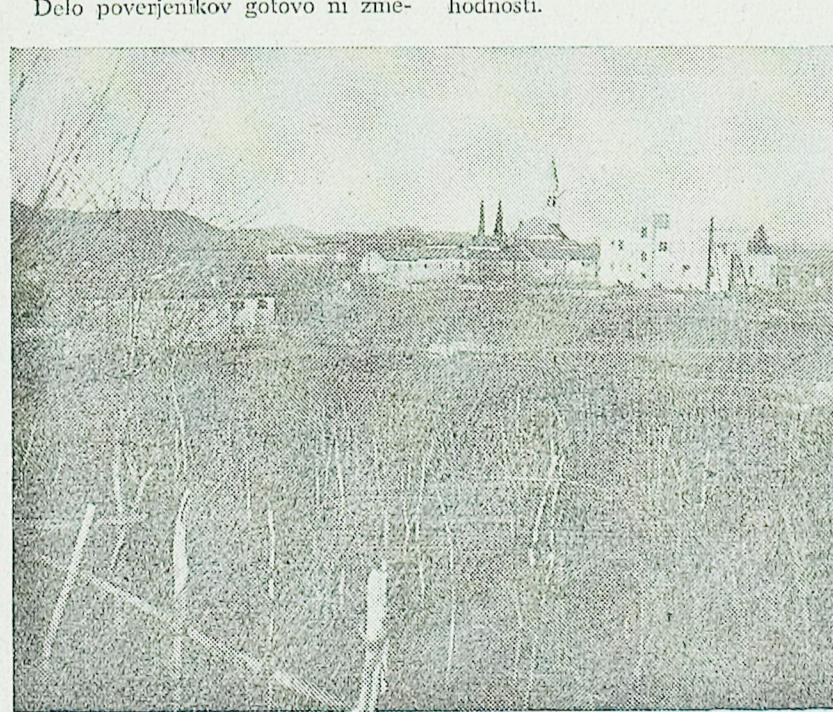
Prav tako se okrajni odbor PD v Postojni obrača na vsa podjetja, ki so prejela okrožnico Glavnega odbora, da prispevajo k tej kulturni akciji.

Občni zbor koprskega Aero kluba

V nedeljo je bil v Kopru redni občni zbor Aero kluba. Že sama udeležba na tem občnem zboru nam dokazuje, da je na Koprskem veliko zanimanje za to vrsto športa. Posebno razveseljivo dejstvo je, da se te dejavnosti udeležujev v največem številu mladina, kar je prišlo do izraza na občnem zboru.

Po poročilu odbora Aero kluba so se člani pogovorili o posameznih vprašanjih njihove organizacije in njihovega dela. Ugotovili so, da je največja ovira za uspešen razvoj organizacije v tem, da nimajo prepotrebne letališča. Sicer je to star problem in Aero klub ga je načel že pred tremi leti. Najprej so misili urediti letališče pri Sečovljah, toda teren ni odgovarjal, zato so kasneje svoj sklep spremениli in izbrali primerno zemljišče pri Kopru. Cepavje OLO že odobril potrebna sredstva, ni prišlo do gradnje, ker so predvideni teren namenili za gradnjo gospodarskih objektov.

Sedaj nameravajo graditi letališče pod Sermiškim hribom. Na nedeljskem občnem zboru so izvolili posebni odbor, ki bo pripravil vse potrebne načrte, tako da bodo lahko začeli z gradnjami v bližnji prihodnosti.

Dutovlj

Zanimivo predavanje v Idriji

Odbor mestnega muzeja v Idriji je pred dnevi povabil dr. Romana Savnika, direktorja instituta za raziskovanje Krasa, da bi vedenjem poslušalcem govoril o zanimivostih našega podzemlja. Dr. Savnik je z zanimivim in lahko umljivim načinom pritegnil pozornost številnih poslušalcev. Govoril je o posebnostih kraških pojmov v bližnji okolici Idrije. Tak pojavi je Vipavsko ali Divje jezero kako uro hoda od mesta v temni soteski reke Idrije. Voda tega jezeru bruhu ob močnem deževju na dan v taki množini, da popolnoma napolni strugo Idrije. Včasih pa voda v jezeru tako usahne, da njegovo kotlino napolne voda Idrije. Globoka jama je tudi v Koševniku pri Črnom vrhu.

Pri odkrivanju notranjosti Postojnske jame leta 1818 je idrijski rudnik poslal na pomoč rudarje, ki so z razstreliščem širili pota in odstranili zaprake. Tisti Francoz, ki je na zemljevidu kot prvi označil kraške jame s posebnim znakom, je živel v Idriji. Za poslušalce je bilo novo, da je njihov rojak Štefan Lapajne, pravnik v Postojni, napisal prvo knjiko: »Zgodovina postojnske jame«, in da je to edina knjiga, ki je še danes dragocen vodnik raziskovalcem kraških jam.

Predavatelj je nadalje prikazal poslušalcem splošne značilnosti kraškega podzemlja, ki je v svoji zunajnosti tako pust, v notranjosti pa skriva še polno lepot. Na te lepote moramo biti ponosni, saj nam jih tujiči, ki pridejo v naše kraje, naravnost zavida.

Dr. Savnik je poslušalcem povedal, da bo konec avgusta priša v Idrijo ekipa, jamarjev, ki bo skušala odkriti še nepoznane, sedaj skrite raznopravje proščanje prostorov »Kmečke zadruge« OLO, matičnega urada in drugih ustanov in uradov. Kmečka zadružna ima sedaj prostore v staro italijanski kasarni. Ljudska milica pa si zasilno uredila zgornje prostore. OLO in matični urad sta v nepih privatni hiši.

Vremška mladina je precej razgibana, zlasti na kulturnem polju. Sedaj se učijo Desetega brata, a kaj pomaga ves trud in prizadevanje, ko pa nimajo dvorane. Prva leta po svobodi so bile prirejene proslave in skromne prireditve v nekem skedenju. Kasneje pa v »dvorani« rudnika »Timav«. Tu je bil za silo narejen oder. Razbita okna in luknja streha je kaj žalosten pogled na »dvorano«. S ponovno otvoritvijo rudnika jo je prevzela uprava v svojo last. Tako smo ostali v Vremeh brez prostora.

Razen tega bi bilo nujno potrebno praviti šolsko poslopje. V majhni pridični hiši, kjer je šola, sta le dve sobi. Pouk je le v eni učilnic in to po dva razreda skupaj. Vsak si lahko misli, kako težavno delo imajo učitelji v takih pogojih.

Vremec

Herpelje

Delavsko prosvetno društvo »Svoboda« v Herpeljih je v priznanje za uspešno delo v preteklem letu prejelo od okrajne prosvete Sežana delavnarne nagrade in diplome. To je za člane društva velika vspodbuda, da bodo odslej še z večjim veseljem sodelovali pri dviganju kulture v kraju.

Na zadnji poveski vabi pa je članiča društva prebrala vspodbudno pismo, ki ga je upravnemu odboru DPD »Svoboda« poslal tajnik Zvezde DPD »Svoboda« Slovenije. V pismu je rečeno, da bo Zvezda v vseh primerih pomagala našemu društvu.

L. C.

V Dutovljah je gorelo

V petek popoldne je poštno poslopje v Dutovljah zajel požar. Vaščani in gasile iz Sežane, Komna in Dutovlj so prihiteli na pomoč, vendar da je vse nihjovo prizadevanje doseglo le toliko, da so stranke, ki so stanovale v isti hiši, komaj rešile opremo, kajti ogenj se je bliskovito širil. Vse križem so leteli papirji, opremo pa so metali kar skozi okna, ne glede ali se pokvarili ali ostane celo. Kakor nalašč je bila ta dan silovita burja, ki je položaj še veliko poslabšala. Kljub prizadevanju vseh gasilcev in vaščanov, se je požar razširil na gospodarsko poslopje, kjer je zgorelo vse seno in les, ki je bil shranjen za popravilo hiše.

Škoda je ogromna. Domnejava, da je nastal požar zaradi kratkega stika ali pa iz dimnika. Kjer je bila pred dnevi lepo urejena stavba, danes molijo v zrak le še ožgani zidovi.

B.

Koncert koprskega moškega zbora DPD „Svoboda“

So trenutki, ko povprečen glasbenik ali pa zgleden ljubitelj glasbe ne umetnosti izgubi ne le kontakt, marveč tudi smisel za vokalno - ansamblsko izražanje in dojemanje. Zveni paradosno, a je res: rednih koncertov, vokalnih in instrumentalnih, v Kopru sploh ne poznamo, nastopi domačega pevskega zborja pa na leto zasedejo en sam datum, kar je spričo normalnega in pametnega razvoja povsem razumljivo. Toda o tem kaj več ob zaključku.

Na predvečer Praznika žena, v ponedeljek dne 7. marca, se je koprskemu občinstvu, ki je tokrat do zobra napolnilo gledališko dvorano, predstavil moški pevski zbor Delavsko-prosvetnega društva »Svoboda«, ki ga vodi prof. Vladimir Lovc. Ta ansambel v današnji sestavi ne deluje menda več kakor poldrugo leto, a je s solidnim znanjem in zgledno intenzivnostjo zapel na tem večeru kar 18 zborovskih skladb. Pevski zbor je treba ustvariti, tretje, da ga je leta in leta brusiti in oblikovati in kdor misli, da so za pevski zbor potreben le dobri glasovi in hipna vnema, je optimist tiste vrste, ki ob slabih rezultatih vročno zagotavlja, da so krive skladbe in skladatelji. Na Primorskem je veliko in vse preveč pevskih zborov, ki delujejo pač le še zaradi tega, ker je v domačem kraju pevska tradicija od leta tega in tega in ker skratka ne gre, da bi ne bilo pevskega zobra. Potlej pa ti in takši ansamblji životarijo in ugašajo zaradi bolezni, ki ji v medicini pravimo: anemija.

Na koncertu koprskega moškega pevskega zobra smo poslušali solisti in (brez tradicije) uglašen vokalni ansambel z odličnim glasovnim materialom, čigar dosežki bodo v perspektivi umetnostnega dozorevanja in pod vodstvom današnjega dirigenta lahko predstavljali zborovsko reprezentanco primorskega kulturno-prosvetnega predela.

Predvsem: prezenetljiva muzikalnost pevcev, ki se je izražala v zanesljivi intonaciji. Potem: zvočna enotnost vseh štirih skupin. Pri tem naj opozorim na za drobec preslabo spodnjo, basovsko vrsto, ki je sicer po homogenem tonskem volumenu dovolj izrazita, le po zvočnosti nekolikan preslabotna. Morebiti bi majhna pregrupacija iz baritonov v base lahko izboljšala učinek. V tem po-

gledu sta najbolj izraziti obe notranji skupini, drugi tenorji in basi, za nianso preostri pa prvi tenorji.

Današnja dispozicija zobra je deloma narekovala tudi izbiro programa, ki je vseboval celih deset prirdb koroskih narodnih pesmi in nekaj drugih prirdb in umetnih pesmi slovenskih in hrvatskih skladateljev. Lovčeva interpretacija je bila očiten rezultat logičnega razmišljanja in študija, kar je zlasti pomembno, če pomislimo, do kakšnih muzikalnih absurdov lahko pripelje improviziranje, preračunano na akordne efekte v fortissimi. Včasih terjajo tudi povsem nelogično napisana dela drugačno interpretacijo in značilen primer za tak postopek je n. pr. Venturinijeva »Mi smo ubežniki«, ki — namesto da bi v smislu teksta začela, če že ne v molu, pa vsaj melodično primeneje — uvaja malo manj kakor slavnostni postop. (Kot da bi bilo to, da smo ubežniki, res tako strašno veseli in triumfalno.) Sicer pa: koprski pevski zbor bo verjetno pod tehtnim vodstvom Vladimira Lovca vsaj v regionalnem smislu izbojeval pravdo, ki sega nazaj v čitalnico in se njen posledice še danes krvavo vidne in priznane pri večini primorskih pevskih zborov.

Če smo že pri repertoarju: vlijednost in simpatija do koroške narodne pesmi je gotovo pozitivna, toda če deset teh pesmi zavzema (pri osemajstih pesmih) celokupen spored, se mi zdi le malec pretirano. Pri tem pa naj omenim, da so prav prirdbe koroskih narodnih najbolje zvenele. Od ostalih sem si zapomnil odlično izvedbo Tomčevih »Dolenjskih furmanov«, Mirkovo »Kolo«, razmeroma komplikirano kanonsko improvizacijo Žgančeve »Cin can evrgudan«, Devovo »Dečja, to mi povej« (pri tem sem pomisli, da ima koprski moški zbor sijajno bodočnost, ker je piano resnično zvenel polno in — če hočete — celo čustveno) in še Devovo »Čej so tiste stazice...«

Razvoja ni treba prehitevati, kajti zle posledice se pokažejo po nadi v tem hipu, ko se ansambel pretehta v drugo izvajalsko fazo in posega v modernejši in - jasno - zahitnejši repertoar. Koprski moški zbor je zaenkrat stabilen. Jaz bi ga najmanj še eno leto držal blizu

tonike, dominantne in subdominantne, to se pravi blizu zborovskih pesmi na vertikalni bazi. V tem slučaju se bo dirigent diplomatsko izognil preostremu prehodu v nov glasbeni svet in manever izpeljal brez ostrin in brez posledic.

Še nekaj: DPD »Svoboda« iz Kopra — to je praktično njen moški pevski zbor. Pri tej ugotovitvi ni treba biti preveč ozek, kar leti zlasti na ustanove, ki ta ansambel finančno vzdržujejo, kajti uspeh je na dlanu.

In še beseda o koprskem »koncertnem življenju«: če so trije javni radijski koncerti poleg ponedeljkovega nastopa moškega zobra domače »Svobode« koncertno življenje, potem naši kulturni faktorji, naj bo ta ali oni, nimajo pojma, kaj se pravi vsaj skromno koncertno življenje. Zanimivo: nihče nima dejanja, začenši od Sveta za kulturo in prosveto pa vse do Glasbene šole in Radia. Ne vem, kako je s fondi, toda eno je gotovo: če imamo Gledališče in Radio in Glasbeno šolo, pa nam vendar ni dano, da bi tu in tam napolnili gledališko dvorano ob simfoničnem ali komornem koncertu, potem tu nekaj ni v redu.

Lindič Milan

HALLDOR LAXNESS: Islandski zvon

Islandska umetnost si s svojimi umetnimi zasluženo utira pot v svetovno književnost. Po prevodih v slovenščino poznamo že nekatere islandiske pisatelje, tako Gunnarsson, Svenssona, Gundmundssona in zdaj še Laxnessa, za katerega pravijo, da je najsvetlojša islandска literarna zvezda.

Nedvomno je Halldór Guðjónsson, Kiljan Laxness, najvidnejši sodobni islandski pisatelj. Svojo prvo knjigo je izdal, ko mu je bilo sedemnajst let, »Born náttúrunnar« (Otot na ravnem), pozneje pa jih je izšlo še več, med katerimi so najvažnejše: Salka Valka. Samostojni ljudje, Islandski zvon, Atomska postaja, Gerpla (Junki) in drama Srebreni mesec. Da je Laxness s svojimi literarnimi delom prestopil ozke meje svoje domovine, nam je dokaz, da so letos švedski akademiki premisljevali, ali bi podeliли Nobelovo nagrado njemu ali Hemingwayu.

Letos bo Halldór Laxness star 53 let. Njegov rojstni kraj in tudi bivališče je Reykjavik, na Islandiji, kjer živi okrog 130.000 ljudi, ki govorijo svoj jezik. Islandija je velik otok, za nas neznana, divja in romantična

Knjige Prešernove družbe v vsako našo hišo

O važnem kulturno-političnem poslanstvu, ki ga ima Prešernova družba med našim ljudstvom, bi bilo skoraj odveč govoriti, če nas to ne bi prisililo dejstvo, da je vsesplošno zanimalo za to knjižno zbirko in poseganje po nji še vse premalo razširjeno pri nas, v našem koprskem okraju. Vsaka slovenska družina bi moral biti reden član Prešernove družbe, če bi hoteli, da dosežemo namen, ki si ga je postavila ta naša prosvetno-kulturna ustanova: da bi v vsakem slovensko hišo prišla vsako leto dobra in zanimiva knjiga, ki bi našega človeka zabavala, poučevala in ga povedati ali pa celo napisati v slovenskem jeziku.

Prešernova družba ni samo važen činitelj v našem duhovnem življenu zato, ker nam s svojimi knjigami vsako leto nudi za cenjen denar obilo dobrega čitalnika, temveč tudi zaradi tega, ker nam širi in odpira pogled na našo družbeno problematiko.

Marsikoga bo zanimalo, kako je s Prešernovo družbo v našem okraju. Leta 1953, ko je Prešernova družba zamenjala Prešernova knjižnico, je bilo v koprskem okraju vsega 500 članov. V letu 1954 je število članov naraslo na 822, kar je za nas še vedno premalo, če pomislimo, da so šibkejši okraji v Sloveniji daleč presegli to število. Letos bomo morali vsekakor povečati članstvo Prešernove družbe, da ne bomo tako hudo zaoštajali za drugimi okraji. Predvsem bo treba razširiti poverjeniško mrežo, tako da bo vsaka naša vas imela svojega poverjenika, ki bo nabiral nove člane. Lansko leto je bilo v našem okraju 15 poverjenikov, ki so bili več ali manj delavni. Med najboljšimi so bili poverjeniki v Kopru, Ravnhu, Šmarjah, Kortah, Čežarjih, Maliji in Strunjiju. Dijaki gimnaziji v Kopru in tov. prof. Suhadolnik

so na primer nabrali 267 članov v Kopru in okolici. Tov. Mušič Stojan v Čežarjih 49 članov in tov. Gojkovič Avgust v Ravnhu 46 članov. Slabšo pa so se odrezali Dekani, ta naša največja vas, ki je lansko leto dala samo 23 članov Prešernovi družbi.

Letošnja knjižna zbirka PD je zoper tako srečno izbrana, da bo nudila za borih 300 din članarine pet dobroih in tehtnih knjig naših priznanih pisateljev, ki so po današnjih cenah vredne najmanj 800 dinarjev in ki ne bi smeje manjkati v nobeni domači ter šolski knjižnici. M. P.

Pred kratkim je bila v Ljubljani premiera našega prvega in zelo uspelega omnibus-filma naše domače produkcije. Na sliki vidimo Julko Staričev in Berta Sotlerja v filmu »Na valovih Mure« v režiji Igorja Pretnarja

IZ NAŠIH MUZEJEV

Renesansa je ena najmočnejših stilnih periodov v zgodovini umetnosti, ki je črpala svoje vzorce v klasični antiki in tem predlogam v svojem oblikovanju dodajala nove forme v duhu svojega časa. Svoj neizbrisni pečat ni vtisnila le stavbarstvu, slike karstvu in kiparstvu, marveč je s svojimi oblikovnimi elementi v smislu čim večje dekorativnosti prepojila tudi povsem uporabnostne predmete.

Kot nekdaj v gotiki, tako je tudi v renesančni dobi polihištvo bistvena sestavina notranjščine bodisi profane bodisi kulturne stavbe. V tej dobi pričenja nastajati nov tip kornih klopi in polihištve opreme javnih in privatnih zgradb. Dekorativni elementi, ki

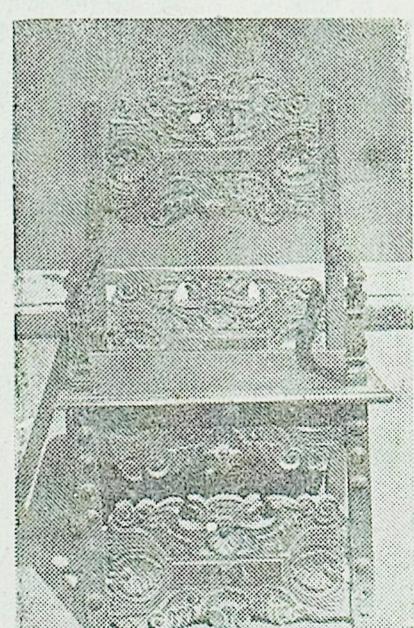
preprezajo posamezne kose polihišta, variirajo od skrajno preproste in čiste forme do največje pestrosti. Znani renesančni slikar Viktor Carpaccio (ca. 1455 do ca. 1525), ki je napravil mnogo slik tudi za naša kraje, podaja v svojih dveh znanih slikah »Sv. Hieronim v svoji delavnici sobi« (Benetke — S. Giorgio degli Schiavoni) in v »Sanjah sv. Uršule« (Galerija v Benetkah) veren prikaz renesančne notranjščine, kjer je posebno privlačna podkvasta oblika naslanača. Pogosti so primeri, ko renesančni naslanači prevzemajo arhitektonski elemente, ki so zlasti očitni v naslanačevem hrbitišču. Še vse pogosteje so primerki stolov, kot jih hraniha Okrajni muzej v Kopru in Mestni muzej v Piranu, kjer se arhitektonski elementi podreja bogati dekoraciji stiliziranih rastlinskih elementov. Stoli te vrste imajo ravnen gladek sedež, pogosto je ta sedež tudi vratiran in prevlčen z rdečim žaketom ali usnjem z vtisnjenimi ornamenti, hrbitno naslanjalo pa je sezavljeno iz ene ali iz dveh bogato rezljanih ploščic. Ornament sestavlja navadno palmete in volutice. Na enak način in s podobnimi motivi je okrašena tudi ploskev med prvim nogama. Tip takšnega renesančnega stola z naslonjalom za roke ali brez njega so pričeli uporabljati sredi 16. stol. in je proti koncu tega in v začetku naslednjega stoletja že povsem udomačen tudi v istriških mestih.

E. S.

*

Pri reliefu Toneta Kralja »Tolminski punt«, ki smo ga objavili v 9. štev. našega časopisa dne 25. II., je pomotoma izpadla pripomba, da je ta relief razstavljen v oddelku NOB Notranjskega muzeja v Postojni.

RENESENČNI STOL IZ 17. STOL. — MESTNI MUZEJ — PIRAN

kot o starih znancih in se večkrat tudi ravna po njihovem zgledu. Arnašu se tudi ne uresničijo sanje o samostojnosti in svobodi Islandije, kakor tudi ne o ljubljeni Snaefridur. Le Jon Hreggvidsson, posebljenje islandskega ljudstva, nazadnje le doseže svojo pravico in reši stare, sivo glavo. Pisatelj pravi, da bodo Jonovno zgodbo pripovedovali njegovi vnuki sinovom svojih sinov in tako se bo morda tudi Jon pridružil postavam iz sag.

Laxnessov roman »Islandska zvezda« je izdala Cankarjeva založba v Ljubljani v lepem prevodu Jožeta Udoviča.

SAMO DO 10. APRILA JE SE ČAS, DA SE VPIŠETE V ČLANSTVO PREŠERNOVE DRUŽBE IN SI ZAGOTOVITE ZA ČLANARINO 300 DIN 5 KNJIG (ZA DOPLAČILO 50 DIN PA CELO 6) IN UDELEŽBO PRI VELIKEM NAGRADNEM ZREBANJU, V KATEREM BO IZZREBANIH VEČ STO DOBITKOV MILIJONSKE VREDNOSTI.

KRANJ GORENJSKA PRESTOLNICA

»ISKRA« se je razplamtel

Tovarno za elektrotehniko in sivo tehniko »ISKRA« sem prvi obiskal pred petimi leti. Takrat so mi povedali, da je kinoprojektor, ki ga izdelali, vzbudil splošno pozornost na pravomajskih slavnostih v Beogradu. Povabili so me bili na veliko slavnost, ko so najbolj zasluženim delavcem tovarne izdelovali odlikovanje. Ravnatelj tovarne je takrat poudaril, da je zasluga delavcev, da se je »ISKRA« razplamtel.

Priznam, da sem ta delovni kolektiv obiskal z nekakim spoštovanjem, ko sem slišal, da so lani izdelali že 1000 kinoprojektorjev in 100. telefonsko centralo. Tovarna je bila med okupacijo precej poškodovana. Nemci so nekdano tekalno proizvodnjo preusmerili za vojaške potrebe in izdelovali posebne dele za letala. Po osvoboditvi je nastalo vprašanje, kako obnoviti tovarno in kaj naj bi tovarna izdelovala. Leta 1946 je štel delovni kolektiv okoli 300 delavcev. Kako je bil njihov delovni in proizvodni program? Na to takrat niso dajali večje pozornosti. Glavno je bilo: začetna z delom, potem bo že razvoj pokazal, kako in kam naj usmerimo proizvodnjo. Začeli so izdelovati stenske ure, ventile za avtomobilski zračnike, izolacijske cevi, ročne brusilne in vrtalne stroje, patentne ključavnice in še druge izdelke. V osmih letih so izdelovali nad 430 raznovrstnih izdelkov. Danes je od včine teh ostal v tovarni le še spomin. Proizvodnjo so ustavili na 29-ih izdelkih, katere lahko vse proizvajajo serijsko. Povraševanje in naročiloma za kinoprojektorje ne morejo sproti zadostiti. Kinoprojektorje izvajajo v Turčiji, Avstriji, Braziliju, Siriju in druge države. Do sedaj še niso prejeli iz inozemstva nobene reklamacije za izvoženje izdelka. »ISKRA« ima danes svoje zastopstvo v Egiptu in v Turčiji, tigovalne pa na Reki, v Zagrebu, v Beogradu in v Ljubljani.

KOT V MRAVLJISCU

Predsedniku sindikalnega odbora tovarne Jožefu Beneću sem izrazil željo, da bi si rad ogledal tovarno v polnem delu. Koga ne bi zanimalo videti kolektiv 2400 delavcev. Sam se je ponudil za spremembalca in česa se podvzela po stopnicah v predstojnišču. Spotoma je še povedal, da vsi delavci delajo po normah.

V velikanskih prostorih je živo kot v mraavljušči. Desno in levo so veliki oddelki, kjer sedijo delavke in delavci zavrnjeni v svoje delo. V vseh prostorih je prijetno toplo. V strugarskem, vrtalnem, brusilnem in drugih oddelkih so zaposlene same ženske. Naši kolesarji so z zadovoljstvom sprejeli lepo izdelane diname, ki jih »ISKRA« proizvaja serijsko. Prav tako izdeluje serijsko na tekočem traku hčne telefonske aparate. Ustavil sem se v oddelku za sestavljanje

ga položi k drugim v določeno omrto. Dnevno izgotovijo do 380 aparatov.

Električne stevce je tovarna začela izdelovati že leta 1950. Sedanj stevci so najmodernejše izdelave, imajo odlične mehanisme in električne lastnosti. Z njimi je »ISKRA« osvojila tržišče v Turčiji, kamor je prodala več tisoč kosov. Stevci tovarne »ISKRA« pa so poznani tudi že v Indoneziji, Irani in Egiptu. Sama Jugoslavija potrebuje letno okrog 200.000 stevcev.

V zadnjih dveh oddelkih izdelujejo v montirajo električne centrale in kinoprojektorje. To delo zahteva veliko znanja in prakse. V prostoru, ki bi ga lahko primerjal z letelnim kletkom, za orle v živalskem vrtu, preizkušajo telefonske centrale. V oddelku za kinoprojektorje imajo prostor za preizkušnjo novih kinoprojektorjev. Nekaj izdelavcev je čaka na preizkušnjo.

Kjer stoji danes tekstilna tovarna »Tiskanina«, je leta 1928 še rastla trava in so kmetyje orali in sejali. Tuji kapitalisti so kmalu zavohali ugoden teren. Zgradili so na hitro nekaj poslopij in s Češkega pripeljali že obrabiljene stroje. Delavljajo na Češkem je bilo takrat že visoko zasedno in ga niso mogli izkorisiti z nizkimi plačami. Pri nas pa je bilo dovolj delovne sile, ki so jo lahko poceni delo. Tako so na račun nizkih delavških plač lahko še vedno konkurirati z blagom na evropskem trgu, čeprav so imeli stare in že preizvedle stroje.

Zavest delavstva pa se je hitro razvijala. Ze po nekaj letih je v tovarni prišlo do velike stavke, ki se je razsirila tudi v druge tovarne ne samo v Kranju, marveč po vsej Sloveniji. Lastniki tovarne so bili poznavni kot najvišji izkoriscevalci delavcev. V tovarni je veljal takrat 12-urni delavnik, plače pa so bile narančno sramotne. Ko so delavci razglasili stavko, so ostali kar v tovarni. Najbolj znane ekspONENTE lastnikov so vrgli skozi vrata. Stražniki so skladišča in niso pustili odvajati blaga. Organizirali so zbiranje hrane pri kmethi, ki so stavko podprteli. Stavkovni odbor je pri lastnikih tovarne zahteval zvišanje plač, toda ni dosegel nobenega uspeha. Stavka je trajala okoli pet tednov. Lastniki so spoznali, da delavci ne bodo popustili, zato so poklicali na pomoč žandarjev in policije. Okoli 400 žandarjev in policejcev so z vlakom ponoči pripeljali v Kranj. Vlak je privozil z ugaslimi lučmi in se ustavil izven postaje. Žandarji in policiji so se načinoma približali tovarni, na Šmarjetni gori pa so postavili streljeno gnezdo. Stavkuječe delavce so napadli s solzilnimi bombami in prenrekli.

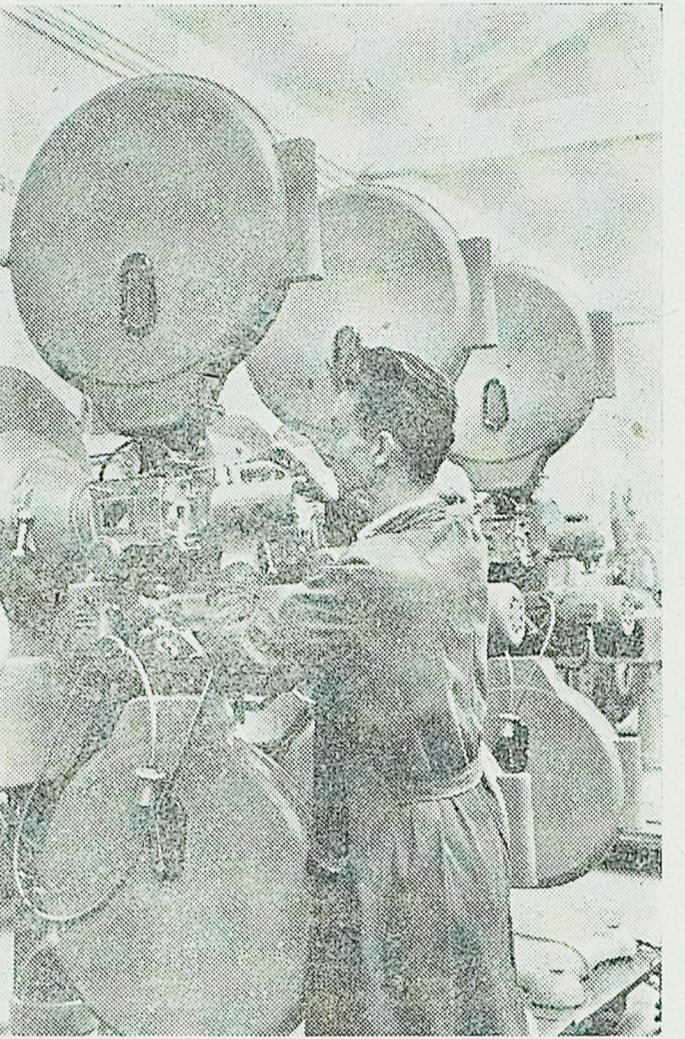
Stavka je bila takoj zatrta, vendar so delavce le slavili delno zmago, ker so prisili lastnike, da nekoliko zvajo plače. Lastniki tovarne so uvijek načinili delavce, ki je sam delavec.

OD BOMBAZNE BALE DO OBLEKE

Po kneckih hišah na podeželju so poniekod še v rabi razčesalniki (gradiči) za volno. Z njimi razčešo in zahajajo volno, da jo predice laže opredijo. Iz preje potem potem ugovore, rokavice, maje in drugo zimsko oblačilo. V tovarni »Tiskanini« opravljajo to delo moderni stroji. V velikem prostoru težke na delih 250 kilogramov težke bale bombaž, ki ga tovarna dobiva iz Grčije, Makedonije, Amerike in drugih držav. Prvi stroji, imenovan opredač bal, opravljajo delo razčesalnikov — »gradače«. Stroji so med seboj povezani z debelimi cevimi, v katerih pilha zrak in odnaša razčesan bombaž iz stroja v stroj. Medtem ko vklaka tako »plavajo« po zraku, oddpadajo smeti in druga nesaga. V tem oddelku prepotpune bombaži 40 metrov po cevah. Zadnji stroji navpič plaste lepo očiščenih in za predelovanje pripravljenih vlaken na posebno vreteno. Ko je vreteno polno, ga stavit na avtomatsko vrze s tečajem in začne navijati drugo. V tem oddelku je en sam delavec.

(Konec prihodnjih)

Stavka je bila takoj zatrta, vendar so delavce le slavili delno zmago, ker so prisili lastnike, da nekoliko zvajo plače. Lastniki tovarne so uvijek načinili delavce, ki je sam delavec.

Kinoprojektorji čaka na preizkušnjo

Pismo iz

SLOVENSKE BENEČIJE

Kraski motiv

FRANCE MAGAJNA - 60-letnik

Veseli in gostoljubni Kraščevci France Magajna je te dni praznoval svojo šestdesetletnico. Naši bračci ga dobro poznamo, saj je med prvimi in najbolji zvestimi sodelavci našega časopisa. Poznajo pa ga prav gotovo tudi po njegovih »založbenih zgodbah v osebnih Kraščevcih, ki jih je izdala Primorska založba v Kopru pred davnimi leti. Tudi drugod srečamo njegovo ime: v Primorskem dnevniku, Kmečkem glasu, Pavlihi, Tovarišu in v poljubnih publikacijah.

France se je rodil v Gornjem Vremah, 4. marca 1895. Bil je kmet in je po mnogih doživetjih in potovanjih v zemlji. Njegova zgledno urejeno gospodarstvo služi za zgled ostalim domačinom, s svojimi nasveti pa tudi radi vsakemu pomaga. To da prav tako kot na temelju, je France Magajna navezan na pero, ki ga spreminja vse njegovo življenje. Sam pripoveduje, da je bračec od kar se zaveda in da je z desetimi leti znal razločevati pisatelja od pisatelja. Takrat je bil vnet za Jurčica, Kersnika, Tavčarja, Levstika, Stritarja in druge naše klasike, potem pa je prisel na vrsto Sienkiewicza, Homra, Goethea, Shakespearja. Prebral je vse, kar je dobil v roke slovenske ali hrvatskega. Na skrivaj, zelo na skrivaj je pisal pesmi, toda sram je bilo, da bi jih komu pokazal.

Osemnajst let je bil star, ko je osredotočen na domačinske članke, v nekaterih je posredoval ljudem svoje bogato znanje in izkušnje. Slovenske slovnice še vedno niso nikoli prijeti v roke, toda obvlada jo s svojo izredno nadarjenostjo in finim posluhom, ki si ga je izbitril z mnogim bračecem. Njegova prima je, da je podoben godcu, ki zna zaigrati na stotini skladov, pa ne pozna niti ene note.

France Magajna praznuje šestdesetletnico svojega življenja. Ob tem lepem življenjskem jubileju mu želimo vsi članji urečništva, kakor prav gotovo tudi vsi naši bračci, da se veliko let plodnega dela in zdravja. Naj bi nas njegovi prispevki čim bolj pogosto razveseljali v najrazličnejših naših publikacijah.

ZLATA POROKA NA VOGRSKEM PRI GORICI

To »Ahla« pove več kot kakršekoli nepotreblne grožnje. Dovolj je ta neizmravnana besedica, saj potri vzrok arretacije. Uporniki pošljajo iz Mauthausena v Vernichtungslager v Melk ali v Ebensee, v te skrite oaze do krajevne populistične okrutnosti. »Ahla« končuje razgovor. Niso Zidje, toda z njimi morajo postopati kot z Zidi. To so uporniki.

Tej bedni povorki se ne more tako približati, toda za vsako stvar se dobi kak način. Lahko vpraša izza dresana:

- Ti, od kod pa si?
- Iz Osvicema.
- To vemo. Ooda od kod, iz Varšave?
- Iz Starovke.
- Poljak.
- Da.

Začudi se sam Švaba, ki je zdresiran v sleherni okrutnosti.

- Kazaj pa sedite v taborišču?
- Zaradi upora.
- Ah!

Tu »Ahla« pove več kot kakršekoli nepotreblne grožnje. Dovolj je ta neizmravnana besedica, saj potri vzrok arretacije. Uporniki pošljajo iz Mauthausena v Vernichtungslager v Melk ali v Ebensee, v te skrite oaze do krajevne populistične okrutnosti. »Ahla« končuje razgovor. Niso Zidje, toda z njimi morajo postopati kot z Zidi. To so uporniki.

Tej bedni povorki se ne more tako približati, toda za vsako stvar se dobi kak način. Lahko vpraša izza dresana:

— Ti, od kod pa si?

— Iz Osvicema.

— To vemo. Ooda od kod, iz Varšave?

— Iz Starovke.

Pogleda me pazljive, vpraša z očmi in reče:

— Daj mi cigaret!

Cudno je to in nekoje je poohujevalo. Deset let ima.

tika te in tamtev ne misli na kruh, pač pa na cigareto.

Nekoje je to poohujevalo, danes izziva zaupanje, ker

to je navaden odrasel suženj, več, pravi mož. Taki so skrati vsi, vse sicer ne povprastajo po cigareta, toda vsi stoje nepremetno, urejeno v vrste brez kap na orbitih glavah, kot oni starejši. Nihče od njih ne je.

To je v taborišču dan skrušenosti. Zvečer ne govorimo o ničemer drugem, kot so te oči, ki so že zaprti v prvem bloku. Stari sužnji bodo prisli zvezeti pod oknom, povpraševali po svojih sinovih, ker morda...

Nihče ne bo našel svojega. Vrnili se bodo žalostni ali srčni in zopet bomo govorili o dečkih, ki bodo jutri,

ki bo pozvani na Kartoffelkomando.

Se deli bodo od jutri dalje v premnjeni krompirnicu, v ledeni vodi, ki teče v zlepove nad koritom in jo pobeli.

mraz, vijajo bodo morali ves dan metati krompir. Pa da bi te bilo za! Morda bi jim bilo laž, toda to bo za esesovsko kuhinjo.

Ta večer nihče v baraki ne spi. Sedimo v skupinah na leseni ležiščih in se pogovarjamo o dečkih iz Osvicema.

Adam jih najbolje pozna. Videl je, ne te, podobne za osevicinskim vrat, nad katerimi se je trdo režal patetični napis: »Arbeit macht frei.«

Bilo je to nekega dne in nekega meseca na prostoru pred enaindvajsetim blokom. Priveli so bili in do golega skele pletete takih dečkov iz Lublanskega okolia.

Da bi ne pozali, na kaj čakajo, saj jim Nemci bili dali zgošč, tako da so žigali pred blokom. V enaindvajsetem bloku. Priveli so bili in do golega skele pletete takih dečkov iz Lublanskega okolia.

Najboljšim željam družine in drugim prijateljem se pridružujemo tudi oni in željimo slavljenemu mesecu v dolgih lokah.

(Nadaljevanje na II. strani)

¹ Appelplatz = prostor, kjer so taborišnike poimenovali.

² Vernichtungslager = taborišče uničenja, smrti.

³ Arbeitsführer = dodeljevalec dela, nadzornik.

⁴ Melke, Ebensee = koncentracijski taborišči; prvo v danšnjem Zah. Avstriji, drugo v Južni Nemčiji.

⁵ Taborišče na skrajnem jugu Poljske, v bivši Galiciji, nedaleč od Krakova.

⁶ Kartoffel-komande = baraka ob kuhihini, kjer so taborišniki pripravljajo krompir.

⁷ Delo dela človeka svobodnega.

⁸ Krankenbau = bolnica, baraka za zdravniške ordinacije na taborišču.

Michal Rusinek:

Deček brez spomenika

(Odlomek iz knjige: »Z barikade v dolino gladi.«)

Michal Rusinek (izg. Rušnek) je živeči poljski pisatelj. Rodil se je 1904 v delavški družini v Krajkovcu. Spisal je celj knjig (Burja na tlaku, Clovek pod stolčkom, Ceta z dvimi licami, Poljska se pričenja v Gdinji, Žemljai, v kateri se pretaka med Predmet odpade listje). Aktiven je deloval v varšavskem uporu, zato so Nemci ognili v Mauthauseu in ga vlačili še po drugih taboriščih, kjer je sklenil prijateljstvo z nekaterimi Jugoslavami. Po vrnitvi je napisal eno najmočnejših poljskih knjig o vojni »Z barikade v dolino gladi«. Knjiga je nizkrat napisana v spominov in varšavskih taborišč, oskobljitev in birokratiskih procesov.

Pri izdaji (1948) je knjiga razgrabilo v nekaj mesecih, nato sta izšli še dve izdaji, v pripravi pa je bila (1948) četrta. Prevod je izdelal v Nizozemskem v Hrvaškem.

Dotik ni bil v načaju v dolini taborišča, vendar pa je bil v dolini taborišča, v katerem so bili sami odrasli. Danes prihajajo prvi otroci, ki so v natpanem vlaku kot v kotle. Običajni so vodniki, ki so v mukoma hodijo, kjer so na nogah nosijo dolge kilometerne marše.

Namesto da bi ob pogledu na način v dolini taborišča, ki ga je značilno, da je vzdoljava v domovino, se skriva v nekaterih delih, v katerih je značilno, da je vzdoljava v domovino, se skriva v nekaterih delih, v katerih je značilno, da je vzd

Ali imajo otroci občutek za čas? Proslave praznika žena - 8. marca

Eden najbolj zanimivih, pa tudi najbolj zabavnih pogledov na otrokovo življenje je otrokovo pomanjkanje smisla za čas. Zaradi tega pojava so starši pogosto zmeleni in zaskrbljeni. N. pr. mati vpraša otroka, kdaj bo pripravljen za obed, in otrok odvrne: »Drugo poletje.« Ali pa, če ga vpraša, kdaj bo imel rojstni dan, lahko pogreši in odgovori: »Prihodnji četrtek.« Na vprašanje: »Koliko je ura?« se lahko zgodi, da bo odgovoril: »Manjka dva in sedemdeset minut do pete ure.« Nekateri otroci začenjajo spoznavati vrednost izrazov, ki se nanašajo na čas, prej, drugi pozneje. Toda preden se nauče pravilnih izrazov, opazimo pri njih drugi znake, ki nam povedo, da otroci na en ali drugi način le računajo s časom. Otrok more v svojem vsakdanjem urniku, ki ga se stavljajo obedi, počitki in kopanje, opazoval nekatere stvari. Nauči se razlikovati noč od dneva in ve, da mora, ko se vrne oče domov, prenehati z igro.

Ko začne otrok hoditi v šolo, postane njegova opredelitev časa bolj natančna. V otroški vrtec gre zjutraj ali popoldne. Če opazuje urnu kazalca, se zave, da ko ta dva predeta na določeno mesto, je čas, da odide z doma. Nauči se, da v nedeljo ne gre v šolo, odkrije, da imamo letne čase, obletnice, počitnice in mesece. Polagoma se privadi na delitev časa, kakrsno smo sprejeli v

Vprašanja:

1. Koliko let imaš?
2. Ali je jutro ali popoldne?
3. Je dan ali noč?
4. Je zima ali poletje?
5. Kateri dan v tednu je?
6. Kateri dan v mesecu je?
7. V katerem mesecu smo?
8. V katerem letu smo?
9. Kaj dlje traja: minuta ali ura?
10. Kaj dlje traja: teden ali dan?
11. Kaj dlje traja: mesec ali leto?
12. Katere so bile zadnje počitnice, za 1. maj ali 29. november?
13. Povej dneve v tednu po vrstnem redu?
14. Povej mesec v letu po vrstnem redu?
15. Koliko je ura? (če mu pokazeš urol)
16. Povejte nekaj, kar se je zgodovalo že pred časom! Kdaj se je zgodilo?
17. Povejte nekaj, kar se je zgodovalo pred kratkim! Kdaj se je zgodilo?

Iz tabele je jasno razvidno, da otrok, ko gre v šolo, že nekoliko pozná čas. Ve, koliko je star, pozna razliko med jutrom in popoldnevom, dnevom in nočjo, poletjem in zimo. Razumevat začenja trajanje raznih časovnih delov. Z nadaljnjo njegovo rastjo se veča tudi zmožnost za odgovore na ta vprašanja. Ko pride v

našem civiliziranem svetu. Razume, da sta očka in mamica starejša od njega, stariata pa še starejši od očeta in mamice. Starši ga poučijo, da so na svetu živele druge osebe še pred rojstvom ljudi, ki jih ona dva pozna.

Starši, ki opazujejo stopnjevanje razvijanje smisla za čas pri svojem otroku, bi včasih to razvijanje radi primerjali z razvojem ostalih otrok. To lahko store, če se poslužijo sedemnajstih vprašanj na tabeli, ki jo objavljamo. Tako lahko pridejo do točne predstave o napredku svojih otrok, če primerjajo njihove odgovore z odgovorji drugih 400 otrok.

Namen te razporeditve je samo ta, da dobre vsaj neke pojme o otrokovem napredovanju. Toda niti malo se ne smemo začuditi, če je otrok v nekaterih odgovorih pod povprečjem. V drugih bo lahko ostale veliko nadkril. So pač to stvari, ki si jih bo prej ali slej osvojil.

Opomba. Tabela prikazuje odgovore na gornja vprašanja otrok otroškega vrtca (DID) in prvih treh razredov osnovne šole. Kjer so več kot trije XXX, je več kot tri četrtnine tistega razreda odgovorila na vprašanja; kjer sta le dva XX, je pravilno odgovorila več kot polovico otrok; kjer je le en X, tam je odgovorila le ena četrtnina. Kjer pa je prostor prazen, ni odgovorila niti ena četrtnina, marveč le nekaj posameznikov.

DID	1. razr.	2. razr.	3. razr.
XXX	XXX	XXX	XXX
XXX	XXX	XXX	XXX
XXX	XXX	XXX	XXX
XXX	XXX	XXX	XXX
...	XX	XXX	XXX
...	...	XX	XX
...	X	XX	XXX
...	X	XXX	XXX
XX	XXX	XXX	XXX
XXX	XXX	XXX	XXX
XX	XX	XXX	XXX
X	XX	XXX	XXX
...	XX	XXX	XXX
...
...	...	X	X
XX	XX	XX	XXX
XX	XX	XXX	XXX

tretji razred, lahko že na vse točno odgovori. Tri izjeme ostanejo še vedno: poznavanje dneva v mesecu, meseca po vrstnem redu in določitev ure.

Odgovori na zadnji dve vprašanji v tabeli so kaj zanimivi. Ko otrok odgovarja na ti dve vprašanji, ima vedno pred očmi resnične dogodke, delno ali docela iznišljene, in jih lahko točno postavi v čas ali pa si z lastno domišljijo izmisli dobo, v kateri so se dogodki — po njegovi trdni uverjenosti — zgodili. Sledi nekaj takih odgovorov. Vprašanje: »Povejte nekaj, kar se je zgodilo že pred časom?« Odgovor: »Že dolgo so vsi umrli, ali »Požar pri nas doma je izbruhnil drugo poletje,« ali »Krištof Kolumb se je rodil 900 let od tega,« ali »Leta 1938, ker se je tistega leta rodil moj oče.«

Jasno je, da so vsi ti odgovori zgrešeni. Krištof Kolumb se je rodil pred davnim časom, toda jasno je, da otrok ne more imeti predstave o dobi, ko se je to zgodilo. Lahko smatramo leto 1938 kot zelo oddaljen ali zelo bližen čas, vendar ocenite časa s tem odgovorom ni točno, v kolikor otrok ima občutek za čas, ki je pretekel od rojstva njegovega očeta. Požar je otrok postavil celo v bodoči čas.

To, kar starše najbolj skrbi, je dejstvo, da otroci ne morejo povedati, koliko je ura. Res je prijetno, če otroci znajo povedati, katero ura kaže ura kazalca, vendar tudi če tega ne vedeli, se moramo petolažiti, da jih bo to ob pravem času naučila šola. Obravnavana skupina otrok je pokazala, da ne pozna ure vse do tretjega razreda.

Najtežje med vsemi vprašanji se zdi, da je naštevanje imen mesecov po vrstnem redu. Tu ponovno opazujamo, naj starši nikar ne silijo jih otrok, da jih tega nauče pred časom, kajti prej ali slej se jih bo do le naučili.

Nekateri otroci znajo imena mesecov v letu prej ko drugi. Med izprašanimi pa je samo ena četrtnina na to vprašanje odgovorila točno. Na splošno se otroci nauče začetek vseh serije (skupine itd.), zamenjavajo pa proti koncu. Mnogi otroci poznaajo mesece do septembra, nato pogrešajo.

Ta vprašanja naj služijo staršem kot vodilo za način razvoja otrok. Ne smejo služiti v vzgojne namene, kajti dajejo samo idejo o razvoju smisla (občutka) za čas, ki se pojavlja pri otrocih.

(K. C. Friedmann, vzeto iz »Parent's Magazine«, marec 1945)

Po vsej naši državi so slavnostno proslavili mednarodni Dan žena, 8. marec. V Beogradu je bila na predvečer praznika svečana akademija na Kolarčevi univerzi, ki se je je udeležil tudi maršal Tito s soprgo Jovanko. Slavnostne akademije in predavanja so bila na predvečer praznika v večini naših večjih in manjših krajev, na dan samega praznika pa proslave v okviru ženskih društv v delovnih kolektivov. Posebno uspele proslave so bile v delovnih kolektivih, kjer je zaposlenih veliko žena. Za njihovo pogostitev

Naša kuhinja

PIŠKOTNA RULADA

4 rumenjaki, 125 g sladkorja, sok in lupinica $\frac{1}{4}$ limone, 125 g moke, sneg iz beljakov, 1 zvrhana žlico pecilnega praška, maščoba za pečenje, marmelada, sladkor za potrešanje.

Sladkor, rumenjake in limonin sok mešamo pol ure, da vse skupaj penasto naraste, nato pa te-

mu mešanju narahlo primešamo presejanjo moko, pomešamo s presejanim pecilnim praškom in sneg iz beljakov.

MEDENI KEKSI

40 dkg moke, 4 dkg surovega masla, 8 dkg sladkorja, dve žlici meda (ali 10 dkg), 1 jajce, 4 žlice mrzlega mleka, ščepec cimeteta, limonine lupinice, $\frac{1}{2}$ dkg jedilne sode.

Moko denemo v skledo, dodamo limonine lupinice, jedilno sodo in cimet. Nato raztopimo v lončku med, maslo in sladkor. Vse zlijemo na moko, dodamo jajce. Zamešimo testo, razvaljamo, razrežemo v razne oblike ter spečemo v vroči pečici.

KAKO ZAVIJEMO PIŠKOTNO RULADO?

Piškotno testo enakomerno namazemo na namazan pečač. Plast ne sme biti predebel, ker se sicer pečeno testo težko lepo zavije. Ko pečemo, moramo paziti, da se robovi preveč ne zapečajo, sicer se lomijo, ko rulado zavijamo.

Pečeno ploščo previdno zvrnemo na čist pričič, ki smo ga prej namočili v mrzli vodi in ga kar se da dobro oželi. Pečeno testo zavijemo s pričičem vred. Čez nekaj časa rulado razvijemo, jo namazemo s poljubnim nadevom in ponovno zavijemo. Zavijemo jo še v pergamentni papir in jo shramimo v suhi in hladni shrambi. Če je postal pečeno testo v pričiču premehko, ga denemo zavitega v pergament Še za nekaj minut v toplo pečico, da se usuši. Pečica naj bo odprta, da sopara lahko odhaja. Rulada, namazana s predecko marmelado, se hitro pokvarji, pa tudi po izgledu ni vabliva, ker tekočina premoči testo.

Med tistim majhnim številom lažjih bolezniških primerov, ki se pojavijo sami od sebe, in med tisto sorazmerno tudi majhnim številom smrtonosnih oblik obolenja, je ogromno primerov navadnega in najbolj pogostega obolenja, ko morajo skupaj sodelovati in interverirati starši, zdravnik in sam otrok.

Kaj je za to potrebno? V začetku mirovanje v postelji, pozneje pa, ko lahko otrok že vstaja, še vedno veliko počitka. Potreben je čist in svež zrak (podnevi in ponoči), mnogo bivanja zunaj na zraku, obilna, zdrava in močna hrana. Potreben so vitaminji, posebno A in B (ribje olje), poleg zdravil, ki jih predpisuje zdravnik.

In še eno opozorilo staršem: napis ne zavede vročinsko stanje. Otroci imajo v začetku vročino (visoko, srednjo in nizko), potem se vročina postopoma izgublja in po dveh ali treh tednih popolnoma izgine. Toda to še ne pomeni, da je tuberkulozno obolenje ozdravljeno. Zdraviti ga moramo še naprej z istimi zdravili. Otroci nimajo nikoli dolgotrajnih vročinskih obolenj in le-te nastopijo le v primeru komplikacij, če obolijo tudi drugi organi.

in obdarovanje so prispevala podjetja in sindikalne podružnice, moški delovni tovariši pa so jim pripravili kratko slavje. Ljudski odbori in Zveze borcev so priredile svečane sprejeme bivših bork in aktivistov ter mater in žena padlih borcev. V uvodnih govorih o pomenu mednarodnega ženskega praznika, ki ga praznujejo svobodomisne žene že od leta 1910 dalje, so govornice poudarile vlogo naše žene v borbi za ženske pravice, za našo svobodo v času narodnoosvobodilne vojne in sedanjem borbu za izgradnjo in socialistično ureditev.

V Kopru je bil na predvečer praznika vokalni koncert moškega pevskega zbora »Svoboda«, 8. marca na slavnostni sprejem, ki ga je zaslужnim ženam priredil Mestni ljudski odbor. Po sprejemu je bila zakuska.

Svečane proslave so bile tudi v Portorožu, Piranu in zlasti v Izoli, kjer je zaposlene veliko ženske delovne sile v ribji industriji.

V Solkanu je priredilo prosvetno-društvo zelo uspeло akademijo, v Novi Gorici pa je bil svečen sprejem in pogostitev bivših bork in aktivistov. Prav tak sprejem so priredili tudi v Vipavi v Domu JLA.

V vseh krajih Slovenskega Primorja in Istre so se tako dostenjno oddolžili tradicionalni proslavi 8. marca.

PECIVO BREZ JAJC

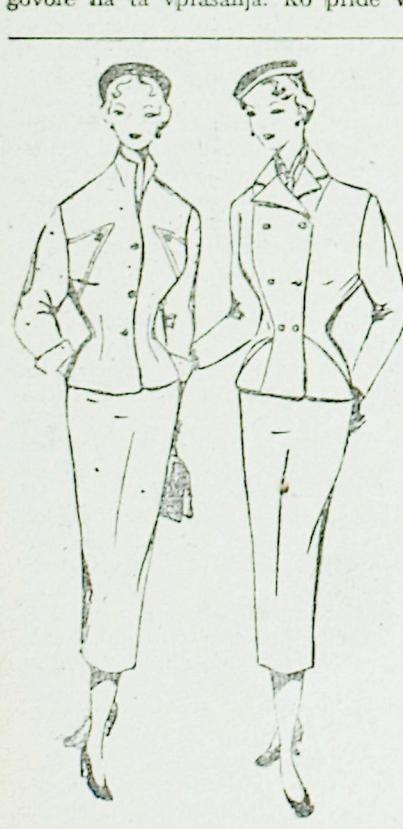
60 dkg moke, 20 dkg margarine, 15 dkg sladkorja, $\frac{1}{4}$ litra mleka, 2 dkg kvasa.

Margarino zdrobimo med moko. Mleko pa malo segrejemo in postavimo vanj kvasa. V vzhajan kvas zamešamo še sladkor in iz vsega zamesimo testo. Testo naj počivira na hladinem $\frac{1}{2}$ ure. Nato ga razvaljamo za $\frac{1}{2}$ cm debelo in izrežemo kekse ter jih spečemo. Pečene povaljamo lahko še v sladkorju.

Duh po ribah odpravimo z primorja, če ga drgnemo z vlažnim peskom.

Dve obleki iz mehkega volnenega blaga za mlad

Dve kostimi — prvi je iz tweeda, jopicu imu prikoren ovratnik, ob straneh s strojnim šivi vložki, rokava 7/8, krilo ozko z zaličano gubo zadaj; drugi kostim je s podolžno razdeljenimi sprednjimi in zadnjimi deli ter dekorativnimi gumbi. Krilo je ozko in zadaj razširjeno z globoko gubo

Polda zmagal na mednarodnih skakalnih tekma v Ljubljani

Snežna odeja, ki je pokrila v zadnjih dneh skoraj vso našo državo, ni ovirala samo cestnega in telezniškega prometa, ampak tudi smučarske prireditve. Mnogi se bodo temu našmejali, toda je gola resnica. Saj so v nedeljo morali v Planici odpovedati mednarodne skakalne tekme za pokal Kongsberg le zaradi obilnega snega. To prireditev bi pa le težko pogrešali, tako so se požrtvovalni organizatorji takoj značili, prenesli so tekme iz Planice na novo skakalnico v Ljubljani.

V ponedeljek se je ob vznožju skakalnice zbralo kar 20.000 ljubljancov, od drugod namreč niso mogli priti zaradi neprehodnih cest. Z velikim navdušenjem so gledalci pozdravili veliko mednarodno zmagajo našega skakalca Janeza Polde, ki je v zelo ostri konkurenči zasedel prvo mesto. Za dve točki smo izgubili prvo mesto v ekspresnem plasmanu, kjer so nas prehiteli Avstrije.

Zmaga Polde je velik uspeh naše skakalne šole. Polda sam pa je ponovno potrdil svojo vrednost. Skočil je 56 metrov. Od ostalih Jugoslovjanov sta zadovoljila le Rogelj in Zidar, medtem ko so ostali drugi izpod svojih možnosti. Med inozem-

ci so naredili najboljši vtis Italijani, ki so se letos kar dobro odrezali in v ekspresnem plasmanu celo prehiteli Francoze in Avstrije, čeprav se niso še nikdar doslej dvignili v tem športu nad povprečje. Vidi se jim, da so v rokah dobrega norveškega trenerja.

Rezultati so bili sledeči: 1. JANEZ POLDA, Jugoslavija, 204,3 točke; 2. G. Leodolter, Avstria 204; 3. Franc Eder, Nemčija, 197; 4. Heilbrunner, Nemčija, 197,1; 5. Haubersatter, Avstria, 191; 6. Zidar, 7. Leodolter, 8. Brädl, oba Avstria, 11. Rogelj, Jugoslavija.

Ekipni plasman: 1. Avstria 585,1 točke; 2. Jugoslavija 582,9; 3. Nemčija 579,6; 4. Italija 551,2; 5. Francija 522; 6. Švica 501 točka.

Bologna v Splitu - Odred v Vidmu in Vicenzi

Stiki jugošlovenskih in italijanskih športnikov se širijo iz dneva v dan. Po obojestranskem gostovanju raznih košarkarskih, boksarskih in drugih ekip, so sedaj prišle na vrsto nogometne enajstorice. Prvi so Odredovci igrali s članom prve italijanske lige Udinese v Ljubljani in zmagali z 2:1. Odred bo konec tega meseca vrnil gostovanje ter odigral še eno tekmo v Vicenzi proti pravku druge italijanske lige Lanerossiju. Dvoboj večjega kalibra bo pa 29. maja v Splitu, kjer se bosta pomerila odlična prvoligaša Hajduk in Bologna.

Nek osemletnik ni lovil žoge. Stal je pred barako in čakal, da pride vrsta nanj. Vedel je, kaj ga čaka, ni pa vedel še, kako izgleda soba, stol za operacije in instrumenti, ni vedel, da ga bodo potem vlekli za noge v pralnico, kjer so že ležali oni drugi, ki so se še pred trenutki izkrali z žogo pred barako. Vedel je le to, da se do zdaj iz te sobice ni vrnil niti eden.

Pride na vrsto. Zagleda stol z voženim platnom in pripravljene igle. Vztravna se pred visoke Nemce in dušku pove to, o čemer je razmišljal, ko je zadnjikrat v življenju gledal žogo, ki je v lokih letela po zraku.

Osem let imam, in začudili se boste, kaj vam hočem povedati. Vem, da ne ostanem živ, ker sem Poljak. Vi se Poljakov bojite, zato mi hočete vbosti iglo. Toda Poljska bo vstala in maščevala mojo smrt.

Nemci so tako osupnili, da niso niti cesar odgovorili. Deček dobi injekcijo, toda ne ciankalija, katerega je zmanjšalo, marveč fenola. Cez pet minut ni bil več živ. Ležal je na kupu tovarisev iz Lublinskega okraja.

Zgodbe je konec. Sedmo na ledenih ležiščih in se tresemo. Kako bi mogel govoriti, ko ti besede umirajo v grlu.

Zunaj njove veter s snegom in klizajo se straže, ki se menjavajo pod stopnicami stolpa. Sedmo s težkimi glavami in z nogami, skrčenimi v koleni.

Nato nekdo reče:

— Taki so dečki, ki so danes k nam prišli iz Osviecima.

Jutri bodo odšli v krompirnico, a ne bodo pretekli trije meseci, in že jih bodo z zdravniškim transportom odvedli v plinske celice Mauthausena.

Za njimi bo v večen spomin ostala senca dečka, stojecega pred krvnikami, ki je zase in za vsa taboriča izrekel največje in najbolj možate besede.

Ta neznami deček nima na Poljskem spomenika. Morda ga bo dobil v Lublinskem okraju.

Prevedel M. Breclj.

Dečkove besede so popolnoma resnične. Avtorjeva priporomba.

Obenem s svetovnim prvenstvom je bil tudi evropski kriterij, na katerem je sodelovala tudi Jugoslavija. Prvo mesto je, kot so pričakovali, zasedla Italija pred Avstrijo, Nizozemsko, Jugoslavijo in Belgijo.

Za najboljša igralca na letošnjem prvenstvu sta bila proglašena ameriški vratar Don Ringazio ter češki napadalec Zabrodski.

Hrvatska najboljša v športni gimnastiki

Prvo medrepubliško prvenstvo v športni gimnastiki je bilo v Tuzli, kjer so se zbrale reprezentance Srbije, Hrvatske, Slovenije in Bosne in Hercegovine.

Hrvat so potrdili že poznani sloves in osvojili prvo mesto z lepim naskokom pred Slovenijo in drugimi. Kot v ekspresnem, so zmagali Hrvati tudi v prvenstvu posameznikov s Šaklecem, Djudjevičem in Madžarom, ki so se uvrstili na vsa tri prva mesta. Slovenec Pečar je zasedel četrto mesto.

Mali oglasi

S TAKOJŠNJIM NASTOPOM sprejmemo VAJENCA za železniško stroko in VAJENCA za urograjsko stroko. Pogoj: dovršene 4 gimnazije ali osemletno šolo. Ponudbe poslati na Trgovsko podjetje »Mavrica«, Izola ali osebno v Izoli, Verdijeva ulica 1.

GOSTINSKO PODJETJE »Taverna« v Kopru sprejme v službo kvalificirano natakarico z znanjem tujih jezikov. Plača po tarifnem pravilniku ali po dogovoru. Nastop službe s 1. aprilom 1955.

Mednarodnega jezika

ESPERANTO

se lahko hitro naučite v našem depisnem tečaju. Ako pošljete znamko za din 50.—, Vam pošljemo brezplačno na ogled prve lekcije.

Zveza esperantistov Slovenije
Ljubljana, Miklošičeva 7-1.

Ureja uredniški odbor — Odgovorni urednik Ivan Renko — Tiska tiskarna »Jadrana« — Vsi v Kopru.

Naslov uredništva in uprave: Koper, Santorijeva ulica št. 26, telefon 170, poštni predal 2 — Rokopisov ne vračamo

Celoletna naročnina 500 dinarjev polletna din 250, četrtletna pa din 130.—

Tekoči račun pri Narodni banki v Kopru št. 657-T-162

Iz šebrelj mi pišejo, da so se za pusta prav lepo imeli. Posebno mladina se je veselo zavrtela ob poskočnih melodijah okroglih žankantarjev. Vse je bilo lepo spodobno, in noben greh se ni delal, kljub temu pa se je gospod župnik neznanško razsrdil na vse udeležence. Določil je namreč prav ob istem času — gotovo zato, da bi svoje ovčice odvrnil od pregrešnega plesanja in objemanja — pevske vaje svojega korskega zboru, na katere pa so mladi pevci in pevke ob splošnem pustnem veselju in rajanju popolnoma pozabili. V onemoglem besu je stiskal pesti in škrpal z zobmi ter obljudjal prikljati vsem na glavo božje maščevanje. Posebno je bil hud na svoje cerkvene pevke, ker so se upale spozabili tako daleč, da so rajši šle na pregrešni ples, ki ga je sam hudič iznašel, kot pa na bogu in njemu dopadljive pevske vaje.

Gospod župnik pa je še drugače kaznoval svoje nepokorne ovčice. Popoldne je pri nauki vse tiste, ki so bili na plesu in niso prišli na cerkvene pevske vaje, z glasom grmečega maščevalca spodil iz cerkve jim obenem zagrozil, da za bližnjo veliko noč ne bodo smeli

In se je naš župnik pošteno pripravljal na pridigo za naslednjo nedeljo — ali pa morda tudi ne,

„Poslušajte in govorite“

19. LEKCIJA

Naučili se boste vprašati: »Kaj je to?« — That is a train. That is a clock. What is that? That is a train. That is a clock. — What was that? — That was a train (clock). — That is the door. What is that? What's that? — That is the door. — That is the floor. What is that? What's that? — That is a window. That is a wall. What is that? What's that? — That is a wall. — I will put a book on the floor. He will put a book on the floor. I am putting a book on the floor. He is putting a book on the floor. What is he putting on the floor? — He is putting a book on the floor. I put a book on the floor. What did he put on the floor? He put a book from my pocket. He will take his pen from his pocket. What will he take from his pocket? — He will take his pen from pocket. — I am taking my pen from my pocket. He is taking his pen from his pocket. What did he take from his pocket? — He took his pen from his pocket. — Na obisku pri Grejeyih. Pogovor med Joan in materjo. — Mrs. Grey: Hello, Joan. What are you putting in that box? — Joan: I'm putting Father's cigarettes in it, Mother. He put them on this table this morning. — Mrs. G.: Did Tom get a letters from the postman today? — Joan: No, Mother. — Mrs. Grey: Oh, he postman came this morning. What did he give to Tom? — J.: Tom got a telegram. It came from George Martin. — Mrs. Gr.: What did George's telegram say? — J.: George will be in England on Wednesday. — Mrs. G.: On Wednesday! What's today? Today is Wednesday. — J.: Yes, Mother. George will be here today. — Mrs. G.: Oh, Joan. Our old bed is in George's room. What will we do in his room? — J.: We'll put our new bed there. We'll put our old bed in Tom's room. — Mrs. G.: What will Tom say? — J.: Oh, Mother. George's Tom's friend. He'll give his bed to George. — (Telefon). Mrs. G.: What a hat? Joan: It's the telephone. I'll go, Mother. Hello... Hello... Yes, this is Mrs. Grey... Good morning. (Pogovor med Georgem, Martinom in carinskim uslužbencem). Officer: Are these your bags? — Martin: Yes, these are my bags. O.: What is your name? — M.: My name is Martin. George Martin. — O.: Martin... There are three bags, Mr. Martin. — M.: Res, three bags and this parcel and... O.: What's this, Mr. Martin. — M.: That's a box. — O.: What's in it? — M.: My books. — O.: Are they new books? M.: No, they're old books. — O.: What's in your parcel? — M.: My coat. It's my old

coat. — O.: And did you get that new coat in Ireland? M.: No, I got it in London. — O.: What's in your pockets, Mr. Martin? — M.: My cigarettes are in this pocket and my papers are in this pocket. — O.: Thank you, Mr. Martin. Your train is in the station now. M.: Thank you. Good morning. — O.: Good morning. — VAJE. — Delajte vprašanja, ki jih začenjajte z besedo what. Zgled: That is the table. — What is that? — That is the table. That is a book on that table. — This is a book on that table. — Tom is putting his book on that table. — Tom put his book on that table. — This is a cigarette. — That is a paper. — My name is Mr. Green.

RADIO KOPER

NEDELJA, 13. 3: 8.15 Veselje na rodne pesmi za nedeljsko jutro, 8.40 za naše kmetovalce, 9.00 30' zavrnih melodij, 9.30 Tekmovanje šolskih kolektivov ob 10. obletnici osvoboditve, — Cerkno, 13.45 Glasba po željah, 15.00 Mikrofon je vaš! Nagradno tekmovanje primorskih prosvetnih društv in »Svoboda« ob 10. obletnici osvoboditve, 16.00 Promenadni koncert, 16.30 Izbrane cvetje z domače greda, 19.15 Veseli ritmi, 21.00 Melodije iz operet, 21.30 Glasbeni mozaik, 22.00 Plesna glasba.

PONEDELJEK, 14. 3.: 14.00 Od melodije do melodije, 14.40 Domači zvoki: 15.00 Čistimo svoj jezik, 15.10 V ritmu z ljubljanskim orkestrom, poje Ivo Robič, 15.35 Operetni zvoki, 16.00 Šport doma in po svetu, 16.10 Castelnuovo - Tedesco: Koncert za kitaro in orkester, 16.30 Naš tedenski skladatelj in njegov glasbeni portret: R. Wagner in Pariz, 19.15 V ritmu z velikimi orkestri, 20.15 V svetu sevdala, 20.30 Ravijske melodije, 21.05 Nočni orkestralni koncert, 22.00 Plesna glasba.

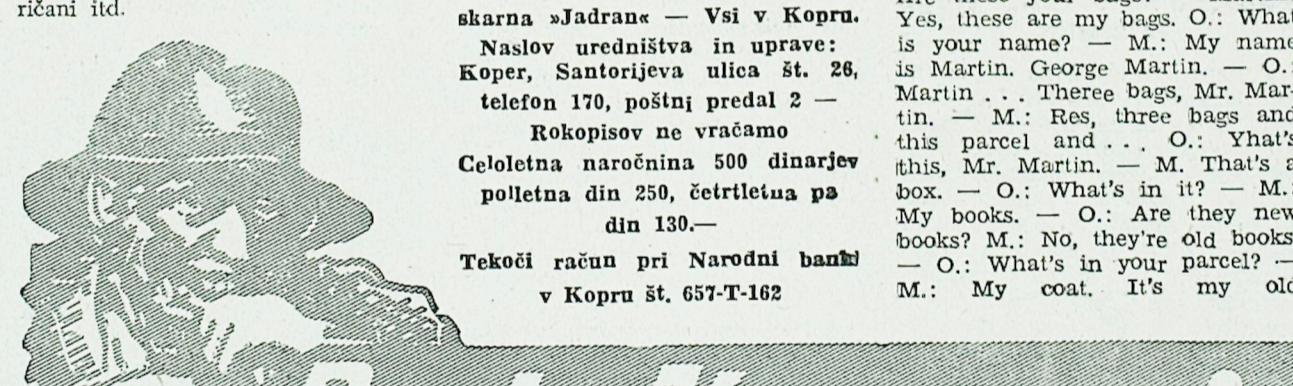
TOREK, 15. 3.: 11.00 Šolska ura: Ura, ki je obstala, 14.00 Od melodije do melodije, 14.40 Domači zvoki: Polke, valčki in mazurke v narodnem ritmu. Igra vaški oktet in veseli godci, 15.00 S knjižne police, 15.20 10' s triom Kampič, 15.30 Ali ves, kaj je to? Pisan spored glasbenih ugank, 16.00 Angleščina, 16.15 Za vsakogar nekaj, 19.15 Harmonika v ritmu, 20.15 Improvizacija za klavir, 20.30 A. Ponchielli: »La Gioconda«, opera v štirih dejanjih, III. in IV. dejanje, 22.00 Plesna glasba.

SREDA 16. 3. 14.00 Od melodije do melodije, 14.40 Domači zvoki: Kulturno življenje na Primorskem, 15.15 Improvizacije na klarinju izvaja B. Lesjak, 15.30 Glasbena kronika doma in po svetu, 15.40 Valčki J. Brahmse, 16.00 Zdravstveno predavanje, 16.10 Za vsakogar nekaj, 19.15 Veseli melodi, 20.15 Rukoveti S. Mokranja, 20.40 Zabavne melodi in ritmi, 21.05 Nočna ura komorne glasbe, 22.00 Plesna glasba.

CETRTEK, 17. 3.: 14.00 Od melodije do melodije, 14.40 Domači zvoki: Narodne pesmi s spremščavajočim orkesterom po mariborski pevci, 15.00 Morja široka cesta, 15.15 Revija in opereta, 15.40 Uvertture iz znanih oper, 16.00 Radijska univerza, 16.10 Za vsakogar nekaj, 19.15 Straussov valčkov, 20.45 V plesnem ritmu, 21.05 Nočni operni koncert, 22.00 Plesna glasba.

PETEK, 18. 3.: 11.00 Dopoldanski orkestralni koncert, 13.45 Glasba po željah, 14.40 Domači zvoki, 15.00 Kulturno pismo, 15.10 Za ples in razvedrilo, 16.00 Tečaj angleščine, 16.15 Za vsakogar nekaj, 19.16 Operetne melodije, 20.15 Zabavni ritmi z nemškimi orkestri, 20.10 Narodne pesmi in kola, 21.05 Nočni simfonični koncert, 22.00 Plesna glasba.

SOBOTA, 19. 1.: 14.00 Od melodije do melodije, 14.40 Domači zvoki: Igra vaški trio in štirje fantje, 15.00 Žena, družba in dom, 15.30 Igrajo znani violinisti, 16.00 Po partizanskih vaseh: Cerkno — primorska partizanska prestolnica, 18.20 Od ritma do ritma, 16.30 Emisija za JNA, 19.15 Mali ansambl v ritmu, 20.15 Sobotni večer za ljubitelje narodne glasbe, 21.00 Radijska igra: Agnus Dei, 22.00 Plesna glasba.

Barba Vane krawat

k obhajilu, ker jim prav gotovo ne bo dal spovednih listkov. Na vse načine jim je grozil z večnim pogubljenjem — vendar pa je možak šel le malo preveč daleč in je preveč nategnili strune. Prestrasil je morda nekaj starih mamic, ki so potem zganjale sitnost doma, sicer pa se je ves zaleten manever obrnil proti njemu samemu.

»Kaj pa vendar misli,« so se krečala dekleta, »pa ne bomo več hodile pet na kor, bomo videli, kdo bo potem na izgubili.«

Morda se bo pozigov željnemu krvolčnemu glavarju šebreljskega farovža končno le posvetilo, da so dnevi inkvizicije pri nas za vselej minili in bi ga podobne nič kaj pobožne želje, kot jih je izrazil Šebreljanom s pržnico ob tej prizornosti, lahko precej draga stale.

Jaz sem šebreljskih mladinev kar vesel, da so se vendar postavili na svoje noge in s svojo pametjo premislili stvar ter jih zato, kdo tudi vas vse druge, do prihodnosti najlepše pozdravljam!

Vač Vane

KAJ OBETAJO NOVEGA DO KONCA NAŠEGA STOLETJA

Skoraj ne minę dan, da ne bi slišali ali brali raznih napovedi, ki naj bi se uresničile v prihodnjih nekaj letih. Vsak nov izum vzbudi bujno fantazijo in pravo tekmo v odkrivanju, kaj nam bo prinesla prihodnost. Polet na Luno, Mars in druge planete, umetni satelit, atomsko letala in še sto in sto podobnih stvari — to so med najbolj priljubljenimi temami znanstvene in neznanstvene razprav po vsem svetu. Pred kratkim pa so ugledni znanstveniki na Zahodu in na Vzhodu dali svoje mnenje glede tega, kaj lahko pričakujemo novega v prihodnjih 45 letih, ki jih še imamo na razpolago do konca našega stoletja. Tako na Vzhodu kakor na Zahodu so se držali bolj »pri teh«. Nikjer ni govora o zasedbi novih svetov in tudi drugače so napovedi precej skromne. Poglejmo torej, kaj nam obetajo.

Angleži pravijo, da bodo znanstveniki izumili aparat, ki bo na daljavo neutraliziral atomsko bombo in rešil človeštvo strahu, ki ga

je povzročila. V medicini, da bodo odkrili nov postopek radioterapije, ki bo osnova za zdravljenje tistih, doslej težko ali celo neozdravljivih bolezni, ki jih povzročajo virusi. Nadalje pričakujejo, da jim bo uspelo rešiti se vsejovega zakajenega ozračja. London naj bi do leta 2000 pokrili z veliko prozorno ku polo in tako zagotovili stalno enako temperaturo v vseh letnih časih.

Druži zahodni znanstveniki menejo, da bo v prihodnjih štirih desetletjih uspelo rešiti vprašanje brezičnega prenosa električne energije na daljavo. Potem takem se nam v tem pogledu res obetajo lepi časi: nič več žic ne kratkih stikov.... In to je nekako vse, če ne upoštevamo Amerikanca, ki pravi, da bodo izumili nov način reklame in se posluževali predvsem reklamnih napisov, ki jih bodo s posebnimi aparati projicirali na nebesni obok. Seveda bodo morali v tem primeru nebo pošteno razdeliti med posameznimi tvrdkami, ki bodo morale držati neposredne koristi.

Nadalje pravijo, da bodo popoloma osvojili ledena področja na Severnem in Južnem tečaju in razširili gojenje kulturnih rastlin na mrzla in zaledena področja. Obetajo nam same dobre letine in zraven še tovarniški način pridobivanja organskih snovi iz anorganskih.

Kakor vidite, torej ni nič tako fantastičnega, kar bi človek lahko pričakoval po vsem tem, kar smo navajeni vsak dan poslušali. Pravijo, da je vse, kar obetajo, uresničljivo in vse kaže, da se niso hoteli spuščati na spolzka tla. Iz vsega tega pa vidimo, da gre največ za praktične izume, ki naj bi prinesli človeštvu neposredne koristi.

Traktor za vse. Tako pravijo strojčki, ki ga vidite na sliki. To je miniaturni traktor na bencinski ali električni pogon, ki ga lahko uporabimo z zamenjavo gotovih delov za opravljanje različnih del. Tako nam poleti služi kot kosičnica, z njim lahko opravljamo druga vrtna dela, pozimi pa ga lahko uporabljam za čiščenje snega. Je zelo praktičen in z njimi lahko upravlja vsak otrok.

Automatična ženitvena posredovalnica. To napravo so uvedli zadnje čase na železniških postajah v Zahodni Nemčiji. Res je sicer, da na pristisk gumba še ne skoči iz avtomata bodoča žena ali mož, toda avtomat za skromen denar postreže z naslovom in podrobnim opisom vseh dobrih lastnosti »sorodne duše«. Pravijo, da se je avtomat obnesel in sklenil že več zakonskih zvez.

Dim -- nadloga velemest in industrijskih središč

Ze dolgo si po svetu belijo glave, kako bi se rešili z dimom zasičenega morečega ozračja, ki zavija večja industrijska središča in mesta. Največji problem je to predvsem za Angleze, ki imajo zelo razvito industrijo. Iz milijonov dimnikov se noč in dan dviga dim pomešan s strupenimi plini in zastuplja ozračje. Saj je znan, da je za Londončane pravi praznik, ko na njihove ulice posije sonce, kar se zgodi komaj nekajkrat v letu. Tudi druga angleška mesta niso mnogo na boljšem.

Izračunali so, da izbruha dimnik v Veliki Britaniji vsako leto nad 5 milijonov ton žvepljenih plinov in nad 2 milijona ton sraj. V industrijskih središčih pada dnevno po 1 tonu sraj na km² površine. Te pline in saje vdihujejo Angleži od rojstva do smrti, kar porazno vpliva na njihovo zdravje. Primerjava med Angleži in prebivalci drugih dežel, ki živijo pod istim podnebjem, nam pove, da v Angliji redno boluje na bronhijih kar 56% več ljudi kot drugie. Za pljučnico in bronhij je umrlo v treh mesecih (pozimi leta 1952) samo v Londonu 12 tisoč ljudi vseh starosti.

V Londonu in okolici je 60% otrok, ki bolujejo na dihalnih organih in 27% odraslih z raznimi kroničnimi boleznicami, ki jih prav tako pripisujejo nezdravemu ozračju. Razen tega trdijo znanstveniki, da zakajeno ozračje povzroča tudi raka in druge težke bolezni.

Ni čudno torej, če so ljudje v teh

mestih zaskrbljeni. Nič manj pa niso zaskrbljeni tudi tisti, ki naj bi to vprašanje rešili. Predvidevajo namreč, da bodo morali samo v Londonu in okolici preurediti okrog sedem milijonov dimnikov, kar je zvezano z ogromnimi stroški. Razen tega bodo morali razporédiri po vseh večjih mestih posebne naprave za vrvkanje dima in plinov, ki prihajajo iz izpušnih cevi milijonov avtomobilskih in drugih motorjev.

Z primerjavo, kako težak je boj proti tej nadlogi in koliko ogromnih sredstev zahteva, nam najlepše pove primer ameriškega mesta Los Angeles, kjer so pred kratkim naredili načrt in začeli sistematično reševati to vprašanje. Ugotovili so, da ga bodo rešili v prihodnjih tridesetih letih in da bodo morali vsako leto žrtvovati 400 milijonov dolarjev.

Naprava za sesanje vlage iz zraka

V Veliki Britaniji so skonstruirali aparat za sesanje prevelike vlage iz zraka, ki lahko v 24. urah izsesa iz zraka 20 litrov vode. Aparat je mogoče mnogostransko uporabljati, predvsem v kleteh, skidališčih, kuhinjah in v vseh tistih prostorih, kjer je vlaga in z njo v zvezi rjavjenje in plesnjenje težak problem. Z aparatom ni težko upravljati in ga moremo vključiti na običajno stikalo. Težak je 43 kg.

Ruski znanstveniki so bili v pogledu svojih napovedi bolj široki. Ti so napovedali popolno avtomatizacijo dela v tovarnah. Delavec sploh ne bodo več potrejni, le nekaj tehničarjev, ki bodo lepo sedeli v foteljih in na kontrolni plošči operovali, če gre delo v redu naprej.

Tudi pustne maškarne v znaku odpore proti ponovni oborožitvi. Ni težko uganiti, da so si to privoščili v Zahodni Nemčiji. Na ta način so hoteli dati duška svojemu odporu proti ratifikaciji pariških sporazumov, ki obetajo Nemcem spet vojško suknu. V pustnem sprevodu so petljali veliko lutko boga vojne Marca, ki je nosil na rokah predstavnika nove nemške armade.

Med akrobati sta prav gotovo tale dva, ki ju vidite na sliki, med najbolj zanimivimi v Ameriki. Njihove »umetne« noge so postala prava atrakcija. Prožne vzmeti jima omogočajo rekordne skoke, v teku pa sta dosegla hitrost nad 50 km na uru. Tej hitrosti se še zdaleč ni približal nobeden navaden športnik, saj jo celo kolesarji komaj dosežajo. Na sliki ju vidite, kako igrajo odbojko.

Kitajci in sviloprejka

Znano je, da so začeli Kitajci prvi gojiti sviloprejko in da je bila dolgo dobo proizvodnja svile njihov monopol. Kljub poplavam umetnih vlaken in veliki konkurenči Kitajci niso opustili te gospodarske dejavnosti in Kitajska je še danes na prvem mestu v proizvodnji vseh drugih svinčnikov.

Črto, to se pravi, da takšen svinčnik zadeže za pet navadnih, medtem ko je cena le enkrat večja. Tvrda, ki jih je začela izdelovati, je tako prepričana v uspeh novega proizvoda, da je prenehala s proizvodnjo vseh drugih svinčnikov.

Za dobro voljo

Nekje so pokopavali moža in mnogo navzočih si je otiralo solze. Največjo bolest je pa kazal neki neznanec. Bledega obraza si je tiščal robec na ustih in krčevito vzdihal. Približa se mu nekdo od srodnikov in sočutno vpraša:

»Oprostite — ali ste tudi vi eden od žalujočih?«

»Seveda sem,« je rekel oni obupano. »Tri tisoč dinarjev mi je ta capin ostal dolžan!«

★

Med zadnjo vojno so nekega dne zatulile sirene. Prestrašeni ljudje se trumoma bežali v zaklonišča. Tudi Ladko in njegova Anica. Izginila sta v temno votlino in se prerivala do njenega dna. Popolna tema je bila tam, a bilo je tam tudi najbolj varno. Tam sta sredi gneče obstala in čakala eksplozij zračnih bomb. Sredi te napete tišme se čez čas oglasi Anica:

»Oh, Ladko! Ni prav, da me kar sredi vseh teh ljudi poljubiš.«

»Kdo te je poljubil?« protestira meter oddaljeni Ladko. »Jaz te že nisem. Nekdo drugi te je. Ah, da ga vidim, kdo je, to bi ga naučil!«

»Ni ga treba učiti,« pravi Anica sanjavo. »Zna veliko bolje od tebe.«

Za matere so pri gospodinjstvu otroci mnogokrat velika ovira, posebno če jih nimajo komu pustiti v varstvu. Prav tako je nerodno, da jih nosijo s seboj, ko gredo k peku ali mesarju in tudi vozička ne morejo vedno uporabljati. Američani so prišli na svojevrstno zamisel: neka tvrda je dala na trg posebno »nosilnico«, na kateri mati priveže svojega otroka in vse skupaj oprta na pleča. Tako ji roke ostajajo proste. Idejo so povzeli po domačinih-Indijancih, katerih žene na podoben način prenašajo svoje otroke. Pravijo, da so se Američanke z veseljem oprijele nove »mode«, ki ima razen »praktičnost« še to prednost, da ugodno vpliva na stas, vitko linijo in vzravnano telo.

Ko je zadnje veliko neuirje zajelo srednjo in južno Evropo, je v posameznih pristaniščih pozvračilo pravo katastrofo. Najbolj je bilo prizadeto italijansko pristanišče Genova. Ogoni valovi so razbili in odnesli pristaniške naprave in pozvračili milijonsko škodo. Več ladij, ki so bile takrat v pristanišču, so valovi razbili ali prevrnili, da so se potopile. Med njimi je bila tudi velika ameriška petrolejska ladja Camas Meadows, ki so jo valovi dobesedno obrnili. Še hujsa nesreča pa je prizadela švedska ladja Nordanland, ki se je zatekla v pristanišče natovorjena s karbidom. Plini so ladjo dobesedno raztrgali na koščke. Pri eksploziji so deli ladje leteli do 500 m daleč. Na sliki: Ostanki ladje Nordanland.